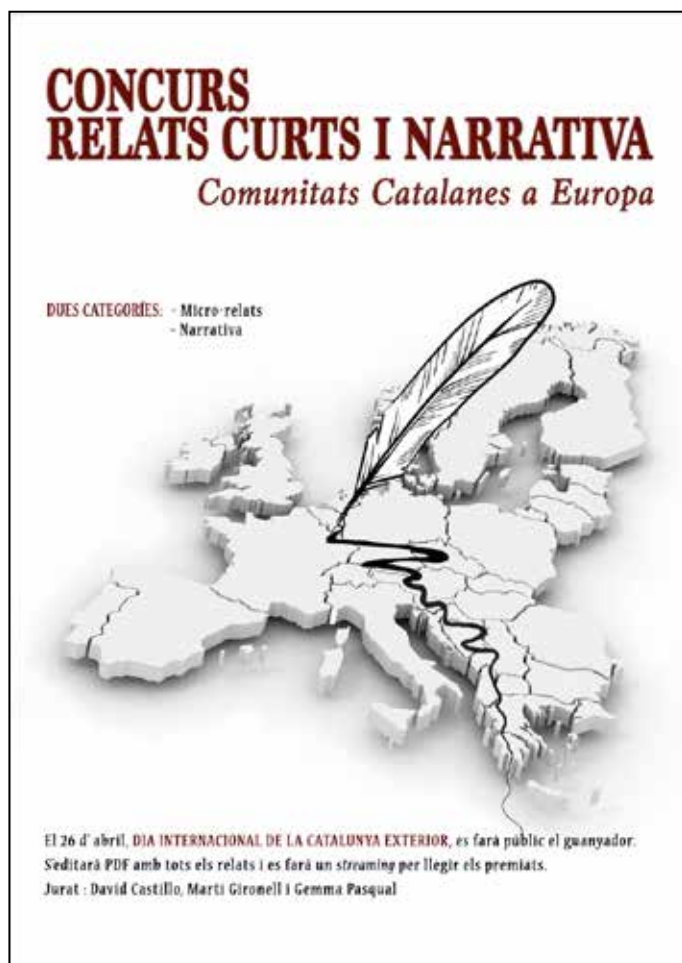

Concurs relats curts i narrativa

Comunitats Catalanes a Europa

Recull dels texts guanyadors
del concurs literari 2020

Index

Guanyadors - mencions especials

El club 4

Casal Català de Brussel·les

Perdona'm 8

Casal Català d'Àlaba

Canvi d'aires 12

Centre Cultural Català de Colònia e.V.

Hivernem 14

Casal Català de Lisboa

Finalistes - Micro-relat

Beatus ille..... 16

Delegació de la Generalitat a Paris

Bitte zurück bleiben 20

Casal Català de Munic

Insomni (lluny de casa) 22

Casal Català de Grenoble

La presó..... 26

Casa Catalana de Saragossa

Tres pescadors 28

Casal Català Tenerife

Treva i pau 32

Centre Català de Luxemburg

Finalistes - Narrativa

**El voluptuós despertar
d'un galifardeu**..... 34

Casal Català de Múnic

Figaro 38

Casal Català de Stuttgart

L'alambí d'or 42

Casa Catalana de Saragossa

Les petites coses..... 48

Casal Català d'Irlanda

Remenant en la memòria 52

Casal Catalana Tolosa de Llenguadoc

*Els drets de reproducció dels textos
de la present publicació pertanyen
a cadascuna de les entitats
organitzadores del concurs.*

GUANYADOR

NARRATIVA

El club

Alejandro Molina

Casal Català de Brussel·les

— Ja ve!

— I si no l'agafa?

— L'agafarà.

En Gianni Portobello passejava pel centre de Brussel·les amb el seu gos, en Treppi, un vell bulldog francès a qui l'ànima pesava més que la seva panxa prominent. En Gianni ensumava l'aire per sentir les delicioses aromes a mantega i sucre de les parades de gofres a 3 euros que brotaven com bolets a banda i banda del carrer. Era una nit preciosa de gener. El cel Belga -que havia obsequiat a turistes i locals per igual amb el seu ampli repertori de grisos durant les tres setmanes anteriors- va permetre que es veies algun estel.

Després que en Treppi regués la quarta farola de la nit, gos i amo van girar cap a l'esquerra a ritme lent per endinsar-se al carreró que duia cap a casa seva, un petit edifici de dos pisos de principis del segle XX. Just abans d'arribar a l'entrada, en Treppi va defecar a la mateixa hora i al mateix lloc que de costum, a una placa metàl·lica refrescant que tapava l'entrada al clavegueram. Mentre el Gianni es contorsionava a poc a poc i amb esforç per recollir l'excrement, un reflex brillant li va cridar l'atenció. Mig amagada sota una heura que arribava al terre, hi havia una capseta de fusta amb incrustacions d'ívor i nacrat. Després d'assegurar-se que ningú el mirava, l'ancià va estirar la mà per agafar la capsula i se la va posar discretament a la butxaca tot evitant la molt probable mirada desaprovadora d'en Treppi.

Després de confirmar que la bústia estava buida, van entrar a casa. En Gianni va tancar la porta i s'hi va recolzar. Va treure la capseta de la butxaca i la va mirar tot girant-la amb els seus dits gruixuts mentre un còctel de sensacions -intriga, neguit, curiositat i remordiments- envaïa el seu cos. La capsula es va obrir, deixant entreveure una petita carta de la mida d'una targeta de visita. A la part de darrera, escrit a mà, el seu nom: "Sr. Portobello". Va obrir el sobre amb la dificultat pròpia de la tremolor nerviosa i va retirar-ne una nota perfumada amb un text que deia: "Quan soni, obri la porta". Què era això?

Era una broma? Una amenaça? I si no obria? Ja feia molts anys que en Gianni no obria casa seva a desconeixuts i tenia poques ganes de tornar-ho a fer.

Durant els tres primers dies, ningú va picar a la porta. En Gianni i en Treppi van limitar les sortides a aquelles destinades a cobrir les necessitats fisiològiques de l'un i de l'altre. Passaven la major part del dia escoltant l'ona curta a la cuina, el lloc preferit de la casa d'ambdós, un racó amb olor a antic i a nostàlgia dels enyorats plats de la Claudette. Al quart dia, va sonar el timbre. En Gianni sentia el cor batejar-li a les orelles. Va dubtar. El timbre va tornar a sonar. En Gianni es va aixecar i es va dirigir cap a la porta tan ràpid com el cos li va permetre, seguit, a una altra velocitat, per en Treppi. Va obrir. Un instant després, va tancar la porta deixant dues persones armades d'una Bíblia amb un pam de nassos. En Treppi no va arribar a temps. Quan va haver recuperat l'alè, es va posar a bordar expressant una barreja d'hostilitat envers els visitants i de frustració per no haver-los-hi pogut dir a la cara.

— Per això hem esperat quatre dies?

Aquella mateixa nit, però, mentre en Gianni i el seu gos dormien plàcidament, es van sentir dos cops molt forts a la porta que van fer vibrar l'aigua del got a on reposava la dentadura postissa d'en Gianni. Aquesta vegada, va ser en Treppi qui va arribar primer a l'entrada. Després d'haver recuperat l'alè, es va posar a bordar. En Gianni va obrir la porta fent servir el peu dret de barrera perquè en Treppi no sortís. No hi havia ningú. L'ancià va treure el cap al carrer i, seguidament, va mirar cap a un cantó i cap a l'altre. El carrer estava buit. Al terra hi havia un paquet embolicat

amb plàstic que començava a acumular una constel·lació de gotetes de pluja. Va agafar el paquet del terra i el va portar a la cuina. El va inspeccionar i li va treure el plàstic. A dins, una jaqueta marró gastada. Què estava passant? Era la seva pròpia jaqueta! Estirant-la amb les dues mans per examinar-la millor, en Gianni va observar una taqueta blava a la part del davant. Va mirar dins de la butxaca interior i hi va trobar un bolígraf que no

havia pogut retenir la seva pròpia tinta. Impresa en lletres daurades, s'hi podia llegir la publicitat d'una tintoreria "Blanchisserie Dupont et fils". Va decidir oblidar-se de tot, però no ho va aconseguir.

Al matí següent, havent dormit amb prou feines dues hores, en Gianni va sortir de casa seva amb la jaqueta tacada a una mà i la corretja d'en Treppi (i el gos al seu extrem) a l'altre. Feia vint anys que el Sr. Portobello no agafava el metro. Arribats a l'estació de "De Brouckere", en Gianni va apropar els ulls a deu centímetres d'un plànol del metro. Tot i els nervis, va quedar bocabadat en veure com, amb un cop de geni i uns llàpissos de colors, el nombre de línies de metro de Brussel·les havia triplicat mantenint el dibuix -abans bicolor- de vint anys enrera. Finalitzat el concert d'acordió, micròfon i altaveu amb grans èxits com "Besame mucho" o "Dos gardenias", gos i amo es van baixar a "Merode" i van caminar fins que van trobar el que buscaven.

Un gran cartell de fons negre i les mateixes lletres daurades del bolígraf coronava l'entrada a la tintoreria. Hi van entrar. Darrera el mostrador, el Senyor Dupont (o el seu fill).

— En què els puc ajudar? —Va preguntar.

— Se m'ha tacat la jaqueta de tinta —Va contestar el Gianni.

— És vostè el Senyor Portobello? M'havien avisat que vindria. Està tot pagat. Torni d'aquí a dos dies per recuperar l'abric.

— Qui l'ha avisat? —Va preguntar l'ancià. El dependent i propietari va encongir-se d'espatlles. En Gianni també. El gos va bordar.

Dos dies més tard, amo i gos hi van tornar. A en Treppi no li va agradar haver de repetir repertori musical tan seguit i els hi ho va comunicar amb educació canina però amb insistència tant a l'acordionista com a la senyora del micròfon... En sortir de la boca del metro, van sentir l'impacte d'un vent més sorollós que violent i que arrossegava unes desagradables gotetes de pluja, com un nen petit bufant les espelmes per primera vegada. Van arribar a la tintoreria. En Gianni va preguntar per la seva jaqueta. El dependent li va contestar que una senyora se l'havia endut i que li havia deixat un missatge. Seguidament, va furgar per sota de la taula i va deixar el sobre al mostrador. El Gianni el va mirar amb deteniment. Era idèntic al de la capseta de fusta. El va agafar. A dins, una nota amb el mateix perfum i la mateixa lletra. S'hi podia llegir: "Avenue des Rogations 117, 5PM". Quedaven 20 minuts. Després de rebre les indicacions pertinents del dependent, Gianni i Treppi s'hi van dirigir...

Van arribar a l'adreça vint minuts tard. Van obrir la porta i un aire càlid amb olor a serradures els hi va donar la benvinguda. Era un antic bar. A dins, tots els membres del club de petanca del Gianni l'esperaven amb una cervesa a la mà. Entre tots -amb un pla maquinat pel seu president en Jean-Philippe- havien organitzat una festa sorpresa pel Gianni. No era cap aniversari, no. Només volien aixecar l'ànim del seu amic -en caiguda lliure des que la Claudette va marxar a l'Uruguai amb el seu nou home. Durant unes hores, ho van aconseguir.

Retorn ↗

PORTADA **INDEX**

GUANYADOR

MICRO-RELAT

Perdona'm

Montserrat Oliva

Casal Català d'Àlaba

Vaig tornar a obrir els ulls, sense pressa, com si volgués retenir els pensaments, per no deixar-los anar tots de cop, i així continuar una estona més dintre del meu somni. Gairebé podia ensumar la rosa des d'on era, era d'un color vermell carmesí, com uns llavis que reclamen que els besis. Una pluja de records em va empènyer a tancar els ulls sentint apropant-se el seus llavis sobre els meus.

Aquell any la primavera va arribar abans d'hora a Barcelona, el cel blau il·luminava els carrers, era d'hora, l'aire encara duia aquell aroma a mar que solament uns quants poden oler. Anava a corre-cuita, però la pressa no em va aturar per entrar als Jardins de Rubió i Lluch, antic recinte de l'Hospital de la Santa Creu. Una força estranya m'atreia a aquest racó cada cop que era al voltant del Raval. Tan sols tocar de peus dins i una pau inexplicable envaïa el meu cos, el món s'aturava per a mi. Serà un moment, em vaig dir, donar un cop d'ull ràpid al claustre, agafar una inspiració profunda retenint tot l'aroma dels tarongers i sortir corrents a fer tots els encàrrecs. De sobte, al sortir, algú em va empènyer i tots els documents que portava van omplir de blanc i negre la vorera. A punt de maleir, els meus ulls van topar amb els seus, a la seva mirada es podia veure l'ànima desafiant, càlida, lliure i un petit resplendor de qui no ho diu tot, d'aquell que no és sincer totalment. No sé com ni quan aprenem a llegir els ulls, les mans, els gestos, però es veritat que som capaços de conèixer les virtuts i defectes en un instant si posem atenció. Més endavant, vaig estimar-me més pensar que aquell resplendor era degut al seu encant natural en comptes de falta de sinceritat. Sense dir res, va recollir els fulls i me'ls donà esquivant mirar-me, em va semblar que feia un gest amb el cap com dient que li sabia greu. Quan vaig adonar-me, havia desaparegut carrer avall.

Les campanades em tornaren al present, un altre cop la rosa captava els meus pensaments i un remolí de sentiments bullia per sortir, dins meu es despertaven un munt d'emocions que havien estat sepultades massa temps. Una cuirassa s'escardava poc a poc, la comporta del pantà era oberta, els ruixats de tot l'hivern volien sortir i expandir-se per deixar anar tota la tristesa i amargor que em deixà la marxa d'Amir.

Amir desaparegué de cop, sense dir adeu, unes setmanes després em trucà per dir que marxava al seu país i que la nostra relació havia acabat, no vaig tenir oportunitat de demanar explicació mai més. Vaig haver d'aprendre a viure amb una buidor inacabable, li donava voltes i voltes per trobar un perquè, era una lluita interior que vaig descobrir que no tenia fi, fins que decidí mirar endavant, així vaig construir un mur que ho tapés tot. El somriure va ser la millor arma contra les preguntes dels més propers i sobretot per tancar la tristesa que m'ofegava. Somiava nit rere nit que l'Amir s'apropava a donar-me una explicació, i així jo tancava una porta que havia quedat oberta en el fons del meu cor.

Ara, passades dues dècades, ja no era conscient d'aquest món interior fins que l'amic de l'Amir, amb el qual vam compartir tantes hores d'estudi a l'Ateneu, i tantes rialles a l'Ovella Negra, em digué que havia tornat feia uns mesos. L'estómac es tornà a encollir

i el cor començar a galopar, i un altre cop, una punxada insistent reclamava una resposta a les meves demandes.

Així, quan davant d'aquest despatx, que vaig escollir per la finestra àmplia que em brindava una perspectiva increïble de la Catedral, em vaig trobar amb l'Amir, esperant a la porta com si res, una part de mi va voler desplantar-lo, presumint d'orgull; però el mur que amagava la porta oberta estava caient i era el moment de tancar-la per sempre. Dolguda, presa per un remolí de sentiments vaig frenar. Ell m'oferia una rosa vermella allargant la mà. L'Amir sabia perfectament el que una flor representava per a mi. Comprenia que si portava un ram inflat de flors no tocaria la meua ànima. M'agraden les flors, poques, i si es possible de la mateixa varietat, ja que és com realment s'aprecia el missatge, la força, la bellesa d'una sola. Totes juntes i barrejades no em diuen res.

He escollit perdonar, agrair aquest moment on la meua vida té la seva pròpia música, a vegades sona amb melancolia i unes altres, ve moguda i alegre. No vull tornar enrere, el que vam viure va

ser maco i intens. Parlar amb l'Amir, i perdonar la seva forma d'actuar, m'ha tornat la pau dels Jardins de Rubió i Lluch, aquest assossec no té preu.

La rosa vermella amb el seu tall fort i prim em remou per tancar més portes, a soltar, a fer un pas més. Seguint un impuls embolico la flor en un paper transparent, i em presento a ca la meva germana. Ella obre la porta, com sempre agradable però una mica indiferent, potser acostumada per la meva supèrbia amb ella, per la distància que he mantingut amb la germana gran, amb la que tot ho fa bé. Em mira sorpresa, agafa la rosa, i l'abraço fort mentre els meus llavis aprenen a dir perdó. No ho veig però percebo un cordill invisible que li deixa d'oprimir el seu cor i allibera una nova emoció.

Puc imaginar que l'ensumarà i la fragància la traslladarà a la infància, i sentirà tendresa, i recordarà una història particular, i voldrà donar una passa més i s'obrirà una cadena de perdons. És possible que arribi fins a tu, llavors algú et demanarà perdó i sabràs perdonar.

Retorn

[PORTADA](#) [INDEX](#)

MENCIÓ ESPECIAL DEL JURAT

Canvi d'aires

Ariadna Pascual

Centre Cultural Català de Colònia e.V.

El va despertar el soroll d'una porta. Encara li costava adaptar-se a la seva nova casa. Aquella era una situació transitòria, només fins que trobés una feina i es pogués pagar un lloc per viure. En Fèlix s'havia portat molt bé amb ell deixant-lo quedar a casa seva durant aquesta primera etapa del pla. Va dirigir-se a la cuina on va trobar una mica de cafè. Se'l va posar en un got i se'l va beure fred. Es va vestir i va sortir de casa.

El vent fred li va arrugar la cara. Els boscos que rodejaven la petita casa de fusta ballaven al so de la ventada. L'ambient era humit i el cel no podia estar més tapat. Encara no havia sortit el Sol però tenia una entrevista de feina a les nou i no volia fer tard. Va començar a baixar cap al poble.

El camí s'esmunyia entre fileres d'arbres immensos. Les branques nues s'entrellaçaven per sobre del seu cap. L'Alfred caminava a pas ràpid enfonsant les botes a la molsa que creixia per tots els recons. A tocar del camí baixava un rierol. El so de l'aigua corrent el va fer pensar en ella. Li encantaven els rius, els llacs, el mar i mai havia pogut viure gaire allunyada de l'aigua. L'Alfred havia sentit que hi havia un llac no gaire lluny del poble on a l'estiu la gent es banyava i navegava amb canoa. Ja es podia imaginar com serien els seus estius a partir d'ara. Anirien a nedar al llac plegats. S'emportarien a les nenes i farien competicions per veure qui aguanta més estona dret al matalàs inflable. L'Alfred sovint fantasiejava amb el futur. Quina cara posaria la seva filla quan el trobés allà?

Per què això passes encara faltava. Primer s'havia de posar les piles amb l'alemany i trobar una feina. Havia apuntat unes quantes paraules a un paper que duia a la butxaca del texà. Només l'essencial per començar; hola, moltes gràcies, fins després, sí i no. Amb allò en tenia prou. Si tenia sort potser Herr Wenz parlaria castellà o italià. Al cap i a la fi regentava un restaurant italià. Va ser en Fèlix qui li va aconseguir l'entrevista.

En Fèlix vivia al poble des de feia quinze anys. Era divorciat i tenia seixanta anys. Parlava quatre idiomes entre ells, per sort, el castellà. Tot i el seu aspecte preocupantment demacrat era un home

molt actiu. Era electricista o per ser més precisos podríem dir que era l'electricista, l'únic i genuí de tota la zona. Sempre tenia molta feina i anava amunt i avall amb el cotxe. Gràcies a això, coneixia a tot el poble i s'havia assabentat que a la pizzeria buscaven cuiner. Així que allà estava ell, l'Alfred Grau especialista en res, aprenent de tot.

Al cap de 25 minuts trepitjant molsa va arribar a l'entrada del poble. Aquell era un poble molt petit però molt pintoresc. Tindria uns deu-mil habitants però els caps de setmana triplicava el número amb centenars de turistes. Era un poble clàssic, res de modernitats. Totes les cases eren de pedra i fusta. Grans bigues pintades de blanc o vermell creuaven les façanes i donaven al poble una homogeneïtat insuperable. Semblava un decorat de pel·lícula.

Va creuar la plaça del poble. Allà va contar almenys deu restaurants. Fileres de cadires i tauletes de terrassa esperaven a ser desplegadas. Havia sentit dir a la seva filla en una ocasió que en un restaurant d'aquells feien el millor Leberkäse amb patates de tota la regió. Aclarint posteriorment – És com una salsitxa aixafada. A tu t'encantaria papa!-Es va jurar que aniria a dinar allà amb el primer sou que guanyes treballant al poble. Per descomptat convidaria a en Fèlix. S'havia portat tan bé amb ell. L'Alfred sovint es preguntava com podia ser que hagués tingut tanta sort de trobar-lo. Només feia una setmana que se l'havia topat al bar de l'hostal on s'havia allotjat en arribar i ja li havia ofert un sostre i una entrevista de feina. No s'ho podia creure, el pla estava sortint segons el previst. Pel que havia sentit, la seva filla no s'instal·laria al poble fins a l'estiu i quan arribés, allà estaria ell, ben instal·lat amb feina i amics. Preparat per ser l'avi que mai l'havien deixat ser. La seva filla ja feia deu anys que vivia a Alemanya, tenia dos filles i estava casada amb un alemany. Feia poc que havia decidit mudar-se a aquell petit poble. Segons l'Alfred, una altra excentricitat de les seves. Deia que allà les nenes creixerien sanes i fortes, avesades pel fred i formades per la natura. Però aquest cop ell havia corregut més. L'Alfred va seguir caminant fins a arribar a la pizzeria. Es va parar i va mirar el rellotge. Eren les nou en punt. Va empènyer la porta i es va esvaïr amb un gest triomfal.

MENCIÓ ESPECIAL DEL JURAT

Hivernem

Sandra Freixes

Casal Català de Lisboa

Avui no saltem. No volem.

La gravetat fa el seu efecte i toquem de peus a terra.

Mirem, contemplem, reflexionem.

Avui no ens abracem. No ens sentim.

Aquella tactilitat que donàvem per feta s'esvaeix.

Recordem, projectem, somiem.

Avui no correm. No ens movem.

Tot allò que coneixíem dinàmic es torna estàtic.

Ens quedem, rumiem, imaginem.

Avui no explorem. No descobrim.

Els límits intel·ligibles esdevenen les cantonades de casa.

Advertim, percebem, redescobrim.

Avui no ens apresseem. No avancem.

Frenem, digerim, aprenem.

Avui hivernem.

I de mentre, estimem tot allò que no fem.

I fins i tot, potser, despertem.

Retorn

PORTADA **INDEX**

MICRO-RELAT

Beatus ille

Anna Vilà Cuñat

Delegació de la Generalitat a Paris

Eren les nou i escaig del matí, de ben segur. El rellotge biològic de la Cèlia ja s'havia acostumat a mantenir-se fidel a aquella hora, cosa que li permetia evitar que un soroll artificialment estrident, que trencava tots els misteris de l'inconscient que es revelava a través de somnis d'aparença incomprensible, la fes lluitar cada matí contra la seva pròpia naturalesa. En efecte, la Cèlia odiava despertar-se per la voluntat aliena del despertador, però al mateix temps, era indiferent al goig que suposava no haver-ho de fer. "Un altre dia igual", es va dir ella amb expressió apàtica. Gairebé arrossegant els peus, es va aixecar del llit i va apujar la persiana, i a través de les seves ranures, que s'anaven eixamplant progressivament, com si d'una metàfora dels seus propis ulls que s'obrien mica en mica es tractés, s'albirà un sol radiant. Amb un esbufec que denotava cansament i desgana de bon matí, va baixar les escales en direcció cap a la cuina.

L'estança estava impregnada d'aquella olor de llenya consumida que només ha deixat darrere seu el rastre d'algunes brases mentre que, inversament, el dia tot just s'encetava. Semblava com si el foc i la seva vitalitat renunciessin a ser subjuguats als horaris de la rutina i decidissin funcionar a deshora, o millor dit, en contra de les hores imposades. Sí, aquella era la seva petita revolució, que reivindicava, alhora, la poderosa majestuositat de la naturalesa. Malgrat tot, el foc estava decidit a ser, com cada any, un element amable i complaent, ell qui, amb unes flames de dansa irregular però prou coordinades, havia estat irradiant escalfor a l'habitatge durant tota la nit. Podríem dir que en aquella casa, arran de l'arribada de la primavera en època d'un inèdit confinament, no s'havia fet oficial l'apagament de la llar de foc. Era ell qui seguia harmonitzant els rituals d'aquella família, especialment els de l'àvia de la Cèlia, que cada tarda, després de rentar els plats, es treia el davantal, s'arraconava davant de la llar de foc, i asseguda sobre aquella cadira antiga mirava la seva telenovel·la preferida, mentre de fons se sentia l'espetec dels buscalls que només era pertorbat pel volum excessivament elevat de la televisió. Val a dir que la Maria sempre trobava una excusa quan el seu fill, el pare de la Cèlia, es queixava de la despesa que la llenya suposava: "Joan, no recordes com abans d'ahir al matí enca-

ra gelava?"; o "Joan, sé del cert que agraeixes una bona torrada sucada amb all al vespre!". De vegades, però, la Maria, que ja tenia una edat, semblava disposada a cessar, i canviant el deix del seu discurs deixava anar un "Joan, estic tipa de netejar aquests vidres"; però la veritat era que aquells vidres seguien sent ensutjats dia rere dia per la flamarada del foc que, malgrat tot, encara subsistia, vencent els petits plaers pausats del dia a dia la pugna contra els càlculs dels humans que raonaven en termes d'eficiència. En aquella casa de pagès aïllada de tota civilització, enmig d'un entorn idíl·lic que hauria pogut inspirar Horaci, semblava que les normes que apel·laven al benefici i a la rendibilitat que regien tota societat convencional no hi havien arribat.

La Cèlia, però, es mostrava poc receptiva amb tot allò, ella qui ni tan sols havia remarcat el pot de vidre ple de cafè fumejant sobre el marbre que havia deixat preparat expressament la seva mare, la Carme. Va agafar un plàtan i se'l va emportar cap a la seva habitació, va tancar la porta al seu darrere i es va posar a mirar sèries. Així romandria tot el matí fins que una veu afectuosa que dissimulava cansament la cridaria a dinar, i ella s'asseuria a taula amb actitud resignada i pessimista i, sense dir res, s'evadiria pensant en les ganes que tenia de poder tornar a anar a bars i discoteques. Fins i tot, afigurem-nos, la Cèlia trobava a faltar l'institut. Com sempre, durant els àpats, hi havia la televisió encesa de fons, un mal costum segons la mare de la Cèlia, però que no hi havia hagut manera de fer canviar. Xifres de defuncions i infeccions al món occidental. Xifres. I més xifres. Mentrestant, la Carme mirava pels vidres de la porta de l'eixida i esbossava un somriure pensant en la passejada que tornaria a fer per cloure el dia, i es repetia, novament, l'afortunada que se sentia de poder estar envoltada d'aquell verd infinit d'abril que la captivava més que mai, si allò era possible, durant aquella època inusual que s'estava vivint al món. Ningú d'allà ho va veure, i per tant ningú va arribar a saber si era a causa de la nostàlgia que sentia pensant en l'avi de la Cèlia, qui havia mort en la batalla del Segre, o si es tractava d'una manifestació de l'emotiu sentiment d'agraïment que l'envaïa en aquell moment, però una llàgrima calenta va lliscar lentament sobre la galta dreta de la Carme. Al cap d'uns mo-

ments, contra tot pronòstic, la Cèlia va aixecar la seva mirada distant i impassible del plat de lleties i va dirigir-la cap a les imatges de la televisió del confinament a l'Índia. Famílies tancades en espais de 6 metres quadrats en el segon país més poblat del món, on els recursos eren escassos i les perspectives davant el virus poc esperançadores. Les grans potències apel·laven a la solidaritat envers els països més vulnerables, la situació dels quals sembla demostrar, contràriament al que alguns sostenien, que el virus sí que hi entenia de rendes, i que feia patents fortes desigualtats. Imatges de gent magra, malalta i plorant. Inconscientment, la Cèlia va mirar el reflex del seu cos fort i sa als vidres impecables de la llar de foc.

Acte seguit, va proposar per primera vegada a la seva mare sortir a passejar amb ella al vespre, abans que el sol no es fongués en un espectacle natural que seria el preludi de l'estrena, hores després, d'un nou i valuós dia.

Retorn

[PORTADA](#) [INDEX](#)

MICRO-RELAT

Bitte zurück bleiben

Llibia Roig

Casal Català de Munic

Aquesta dona llegeix el mateix llibre que jo, la mateixa plana, la 33.

Ha baixat.

La feina, la mateixa rutina d'obrir la porta i saludar tothom, bon dia! (no el fa) que tal com ha anat el cap de setmana? (no tinc ganes que m'ho expliquin), però jo segueixo preguntant de setmana en setmana.

Diuen que si fas una mateixa activitat durant 21 dies, ja la pots continuar fent tota la vida. Porto 33 anys treballant i no hi ha hagut cap canvi a la meva vida.

Avui m'aixeco cantant, no ho entenc, pot ser que hi ha una mica de sol entre aquest cel enterbolit. Com sempre esmorzo cafè amb llet i galetes, que menjo cada dia des de fa 42 anys.

Agafó el metro que ve puntual, el mateix vagó, és el que em queda més a prop de la sortida, i 27 minuts que aprofito per seguir la meva lectura. Al meu costat una altra vegada la noia que llegeix el mateix llibre que jo, llegeix la mateixa pàgina? La 50, jo també.

Avui és dimarts, ja no pregunto quan arribo a la feina. Segurament no hauran fet res diferent d'ahir. S'hauran posat al davant l'ordinador i hauran vist una pel·lícula, o hauran surfejat. Jo ja no ho faig, me'n vaig cansar, em vaig ficar en una d'aquelles pàgines de contactes. Era més jove i ho havia de provar. Vaig conèixer gent, sí, però tothom mentia, que si sóc alta, que si tinc tants anys... per què no quedem? I si quedàvem, la realitat no superava la ficció. Lletges, antipàtiques i tontes, què més es pot demanar?.

Ho vaig deixar, em vaig esborrar de la pàgina. En Rowen va desaparèixer i vaig tornar a la rutina, a la tranquil·litat i a la mateixa solitud, 21 dies de fer el mateix i t'hi acostumes. Han passat 21 anys.

Avui dimecres, esmorzo les meves galetes. Ja s'estan acabant, potser que en compri més. No en tinc ganes.

Ja és hora, el metro passa dintre de 15 minuts, els suficients per arribar a l'estació.

Com sempre puntual. Obro el llibre a la pàgina 65, tres estacions més i la noia que llegeix el mateix llibre que jo, puja al metro. No li sé la cara, passa la plana amb la mateixa lentitud que jo i arribem junts a la 69.

Avui li he vist les cames. Unes cames fines con les seves mans, les seves sabates no són noves però m'agraden.

Ara em toca a mi baixar.

Torno a casa. La soledat m'acompanya, les mateixes parets de fa 58 anys, mai he canviat de casa. La mateixa on vaig néixer i on els meus pares s'hi van morir, els dos, un darrera de l'altre, com dos pollets. Deien que s'estimaven, pot ser.

Avui no sopo.

Em desperto com cada dia a les 7 en punt, avui no estic content. Menjo les quatre galetes que tinc a la capsa i un cafè en llet.

Com cada dia des de fa cinc dies se m'asseu la noia que llegeix el mateix llibre que llegeixo jo, està a la pàgina 86, com jo. Quan ella baixa jo segueixo llegint un parell de pàgines més.

Ja han passat unes setmanes, dues, des que la noia que llegeix el mateix llibre que jo es posa al meu costat. Avui és dilluns, ara ja fa 21 dies i segueix llegint la mateixa pàgina que jo. La 255.

Ella baixa.

I com cada dia abans que les portes es tanquin s'escolta: Bitte zurück bleiben! (Si us plau quedeu-vos on esteu).

Retorn ↗

PORTADA **INDEX**

MICRO-RELAT

Insomni (lluny de casa)

Montserrat Aymamí

Casal Català de Grenoble

Son les tres de la matinada. Encenc el llum, i veig que les campanades que acabo de sentir, mig despert, toquen com cal i com diu el despertador. M'aixeco, i miro per la finestra. La neu cobreix encara tots els prats que es veuen des de la meua habitació, més lluny les carenes de les muntanyes contrasten amb la negror del bosc i la llum de la lluna que es reflecta a la neu. Sembla que estiguem a mitja tarda. Però no : aquest silenci glaçat s'ho menja tot. No hi ha cap ànima, ni cap moviment d'èsser viu.

Visc molt lluny de la meua terra. Els estudis em van portar a aquest país, on ja m'he acostumat a viure. I a estimar. Allà on treballo, m'aprecien força. Em guanyo la vida.

M'estiro, intento badallar. No cal pensar a tornar a anar a dormir, la son s'en ha anat, com ahir, com abans d'ahir... ja fa dies que s'en va a aquesta hora... Surto de la cambra sense fer soroll... La veritat és que no em desagrada despertar-me a aquestes hores: em sento el rei de la nit. Estic sol, ningú em parla de coses que m'avorreixen. Em sembla que soc més "jo" que mai. I puc parlar sol en català, en veu alta. Quans anys fa que ja no visc a Catalunya ? Em sembla que molts.

Caminant, descalç, arribo a poc a poc a la galeria que comunica amb el balcó. M'acosto a la porta de vidre i veig una silueta que s'amaga darrera un abet. Deu ser una guineu –penso-i segur que m'ha vist. S'ha espantat. El vidre s'ha entelat perquè m'hi he acostat massa. Surto. M'assento al balancí : el coixí està fred, Tremolo, torno a entrar, a poc a poc vaig mirant les parets, del passadís, del menjador...

El ulls, distrets, es posen sobre un cuadro penjat a sobre de la calaixera, on hi guardo els llibres d'idiomes i d'informàtica. Aquest cuadro... és la casa de pagès on jo anava de vacances quan era petit. M'el vaig emportar de casa, quan va morir l'àvia. El poble de Catalunya on nosaltres anàvem a estiuajar, cada any. Al mig del poble, hi ha una plaça quadrada, vorejada de plàtans. La plaça no té rajoles a terra, o potser no en tenia... fa tants anys que no l'he vist. Era de terra, una mica roja per indrets,

amb reguerots que s'omplien d'aigua quan plovia. Ara deu estar tota recoberta de ciment, ben segur. La bici ja no hi podria patinar fent voltes, com feiem amb els amics.

L'àvia cridava : Manel, com t'has embrutat ! I per qué t'arrosegues per terra ? Qui ho neteja aixó ? I em feia una carícia un xic seca, a la galta. La iaia Rosa... baixeta, un monyo ben tivat, les orelles menudes, amb unes arrecades que li feien penjar el lòbul. De petit, es veu que jo els hi estiraba...pero ella no s'havia queixat mai. L'àvia, amb un davantal de quadrets marron (un farcell rehabilitat ?) per sobre del seu vestit negre, sempre vestida de negre, i aixó que ja feia més de trenta anys que s'havia mort l'avi. Ella volia portar dol tota la vida. Però els seus ulls ja no en portaven de dol ! Maliciosos, riallers, dues xinxetes brillants al mig d'una cara arrugada, sempre neta, mai pintada ! Les seves mans, que s'eixugava amb el davantal, nuoses i suaus a la vegada, fortes per la feina, fresques quan jo tenia febre i me les posava al front. I mullades de rentar roba i els plats de tota la casa. Mai s'havia queixat, l'àvia.

Penso amb la meua mare, com devia ser ? Va morir tan jove... Es veu que no va tenir temps de conèixe'm. Una infecció se l'emportà als tres dies d'haver nascut jo. Segur que s'hagués assemblet a l'àvia, la mare. Però seria més jove, sempre més jove, i m'agafaria i m'abraçaria. L'àvia era una mica més barroera. I no ho sabia fer gaire aixó d'abraçar i acaronar. No s'atrevia, ella havia viscut en temps molt difícils, i les emocions i els sentiments no s'ensenyaven.

Ja son dos quarts de cinq. Darrera de les muntanyes comença a perfilar-se la llum del matí. Demà –avui-tinc molta feina, un parell de reunions importants amb gent aburrida : tècnics, directors. Tinc una feina de responsabilitat. No em puc equivocar. Per aixó em desperto. Per aixó m'en vaig lluny, ara que estic sol, amb els meus records. Tanco els ulls. Recordo el dia que vaig marxar de casa, fa anys. L'àvia m'havia planxat les camises, jo li deia : no cal, iaia, s'arrugaràn pel camí! Ella reia, pero tenia els ulls brillants. Com si acabès de plorar. La seva veu tremolava, pero ella feia veure que reia.

Mai m'han agradat aquests moments de despedir-se. Ho tenia de fer, no tenia perquè fer demostracions de sensibleria. Els primers anys van passar volant. Després, tot es va anar complicant. La feina em prenia cada vegada més temps, i ja no tenia temps de tornar al poble.

D'aquí una estona em llevaré –vull dir oficialment, faré com si em llevés, m'aixecaré, enxufaré la cafetera, li faré un petó al front mentre ella es desperta, i tornaré a ser l'altre 'jo': el cap de investigació seriós i responsable, acaparat per la feina, perfectament adaptat a la seva vida –perquè tot aixó ho he escullit jo-i oblidaré el vailet català, ximple, que es desperta cada nit a la mateixa hora fent resurgir vivències que ja no existeixen.

Retorn ↗

[PORTADA](#) [INDEX](#)

MICRO-RELAT

La presó

Jesús Zaplana

Casa Catalana de Saragossa

— No et canses, Jacob? Tots els diumenges el mateix...

La mare em mira. Sembla concentrada i també una mica preocupada. Com si mi la meua cara fos un llibre escrit en un idioma estranger. Jo també la miro. Al final espetega la llengua, agafa l'abric i les claus del cotxe.

Hi ha gent que paga per visitar la presó. Quan ho penso em poso molt nerviós i m'enfado. Ningú hauria de gastar diners en això. Sé que és estrany, el que dic, perquè jo hi vinc tots els diumenges des de fa sis mesos. La mare treballa a la secretaria. Per això tenim un carnet especial.

Entrem. Els guàrdies de l'entrada revisen la motxilla. A dins hi porto una botella d'aigua, el còmic de Spiderman i el mòbil que m'han regalat els Reis Mags. La mare m'ha ensenyat des de petit a ocupar-me de les meves coses. Per això porto poc pes. Sé que sempre acabo cansat

S'ha de caminar una bona estona per veure el Roshan. És un nom molt rar. La mare diu que ve de molt lluny, de l'altra punta del món. Per on surt el sol, o alguna cosa així. Em va costar aprendre-ho. Significa «llum brillant».

És estrany. Perquè, si he de dir la veritat, miro el Roshan i no hi veig llum enlloc. Si hagués de triar, diria que a la seva cara hi ha més ombres que una altra cosa. Potser abans era diferent. És a dir, abans que el traslladessin fins aquí. Abans de viure un dia rera l'altre tancat rere les barres d'una presó.

Sí, segur que abans era més feliç.

Arribem fins la seva cel·la. La mare em corregia al principi. «Això no és una cel·la, Jacob. Per l'amor de Déu», repetia. Ja no ho diu. Jo crec que m'ha deixat per impossible. Es retira unes passes i s'asseu a un banc. Gairebé sempre me'l trobo igual. Assegut a un racó, amb els braços caiguts. I aquells ulls que té, tan foscos, tan junts, clavats a terra. Quan em veu sembla que està menys trist. A mi, si més no, m'agrada pensar això. Potser hi encerto. Perquè s'aixeca i camina fins posar-se davant meu. Jo crec que ho sap. Vull dir, sap que vaig cada diumenge a la presó només per a veure'l a ell.

El Roshan se sent molt sol. No cal ser endeví ni un geni per saber-ho. La mare diu que és perquè abans tenia un amic. Compartia la cel·la amb un altre. Es deia Indra. Però l'Indra va emmalaltir i se'l van endur. No sé on. La mare tampoc ho sap. O no m'ho vol dir. El cas és que ara el Roshan no té companyia. Per això he de venir tots els diumenges. No puc fallar-li. Sé que soc el seu únic amic. El seu últim amic.

El comiat sempre és el més difícil. Intento no posar-me a plorar. De vegades se m'escapen les llàgrimes. La mare s'enfada amb mi. Que si en bona hora se li va acudir. Que si ja hi som amb el numeret. Que no m'hi portarà més. I després se li escapen un munt de paraulotes seguides que jo no puc dir, perquè em cauria un càstig de campionat.

La mare no ho entèn. Ella s'ho passa d'allò més bé al zoo. Li sembla divertit veure espècies de qualsevol part del món sense haver de sortir de la nostra ciutat. Jo ho veig d'una altra forma. Per a mi aquests animals viuen a una presó. Tan lluny de casa seva, de les seves famílies. «El Roshan no es més que un mico pelut», diu la mare. Em posa trist que parli així del meu amic.

Mico pelut. Ai. No sé per què ho diu així.

Sap perfectament que és un orangutan.

MICRO-RELAT

Tres pescadors

Simón Maruny Núñez

Casal Català Tenerife

El millor regal que em va fer mai l'oncle, va ser ensenyar-me a gaudir del mar. La primera vegada que vaig sortir a pescar amb ell tenia sis anys. Aquell dia vaig ser molt afortunat perquè no em vaig marejar, i perquè vaig agafar un cap-roig que feia un quilo i mig (bé, no arribava al quilo, però com a bon pescador que soc...) Vàrem sortir a la matinada, de fet encara era negra nit. Sembla mentida, però quan fas les coses amb il·lusió, no et sap greu aixecar-te d'hora, tinguis l'edat que tinguis.

El bot de fusta que tenia l'oncle feia 3,98 metres. Tots els bots de fusta de l'època feien la mateixa mida. La qüestió era que si arribaven als quatre metres pagaven l'impost de luxe...

L'havia fet en Batistet. Era un mestre d'aixa dels d'abans. Aquest ofici, pràcticament desaparegut avui, es transmetia de pares a fills. Eren homes que et feien una barca des del no-res. La dissenyaven, tallaven i modelaven els taulers de fusta per fer-ne les costelles, la quilla, la proa i fins i tot el timó. Si no heu vist mai fer una barca, us heu perdut una de les coses més meravelloses del món. És un art. Cada tauler és tallat amb una precisió mil·limètrica; amb foc se li ha de donar la curvatura perfecta perquè encaixi amb la següent. I així una per una, com si fossin peces d'un trencaclosques gegant, les van clavant seguint el patró fet sobre el paper. Quan ja ha pres forma, s'ha d'estopejar. Això és posar una mena de filassa vegetal entre tauler i tauler, amb un cisell. A cops de martell, amb delicadesa -quina contradicció, no?- es rejunten aquelles fustes perquè no entri ni gota d'aigua. Més tard es tracta la fusta amb oli de llinosa, per impermeabilitzar-la. Finalment es pinta, amb una pintura especial, que també ajuda a la seva estanqueïtat.

Aquests bots, si els cuides bé, amb un bon manteniment, poden durar-te tota una vida, i més i tot, de fet. Us puc dir que anys més tard, vaig tenir l'honor de poder comprar el "Fibla", el meu primer bot de fusta, que casualment es deia com en Batistet. Batista Fibla era el nom del mestre, i així li va posar al primer bot que va fer-se ell.

Els bots eren a la platja, sobre un llit de fusta. Els posaven en disposició d'espiga, amb una escala

central que baixava per la sorra fins arribar vora el mar. Al capdamunt de l'escala hi havia una politja comuna per a totes les barques, i tots els llits tenien les seves politges particulars. El sistema es feia servir bàsicament per pujar les barques; per baixar-les només calia empentar-les, fent-les lliscar per les escales untades de sèu.

Els dos homes empenyien la barca, i jo també. Arran d'aigua, i amb els peus en remull, l'oncle em va agafar d'un grapat i em va deixar sobre la coberta del bot. Estava molla de la rosada, però no em va fer res. Em sentia important, gran i valent.

En Pitu, l'amic i company de l'oncle, va engegar el motor. Un Campeón de 2,5 cavalls. Aquells motors per engegar-los, havies de fer servir un cap, o cordó per als no entesos, que envoltaves a la corona del motor, i que estiraves amb un cop sec per fer-lo girar. Segur que heu vist fer quelcom semblant amb els motors forabord. Ve a ser el mateix, però a l'engròs.

El tump, tump primer i el bob, bob després anticipava la sortida del fum negre pel tub d'escapament. Després ja es tornava blanc, una vegada cremats l'oli i els sediments que li quedaven dins des de la darrera engegada.

De l'Estartit anàvem a Les Medes. En aquella època no eren espai protegit, i la pesca solia ser bona.

Tinc dins meu una fotografia inexistent, amb la imatge tornejada pels primers brots del gran astre, de les siluetes d'aquells dos amics i d'un marrec en una petita barca i el dibuix de la Meda Gran ressorgint entre ells i el sol.

El dia era bo, la mar calma. No podia fallar res.

En acostar-nos al lloc triat, en Pitu anava preparant els volantins. Eren uns talls d'escorça de suro on s'embolicava el fil de pescar. Era gruixut, jo diria que del 40, menys als darrers quatre metres que el posaven d'un 20 o 25 perquè els peixos no veiessin l'engany. Al final, un plom de 150 grams.

L'oncle va agafar un cargolet del sac, el va esclafar amb els dits, i em va dir: "Mira Josep, agafes el cargol amb una mà i amb l'altra l'ham. Claves el cargol pel cul, fins que el cap li quedi a la punta de l'ham, i ja està." Jo me'l vaig mirar i em vaig empassar qualsevol sentiment per la bestiola aixafada, o el fàstic per embrutar-me les mans de baba de cargol. Ara no em podia fer enrere i quedar malament amb aquells dos homes. Jo era un més. Em sentia totalment integrat en aquell grup.

Ficant la mà dins el sac, sense triar, vaig agafar el cargol. El vaig deixar sobre la coberta i el vaig esclafar amb el palmell. En breus moments, i després de repetir-ho tres vegades, ja tenia el volantí complet, amb els tres esquers preparats.

"Tira'l cap avall, i quan el plom toqui a terra, l'aixeques un pam" em va dir l'oncle. "Aguanta el fil tensat sobre el teu dit, i quan el peix piqui, sentiràs una tremolor. Fes un cop sec. Si el claves, aquesta tremolor serà constant, amb esquinçades més fortes. Puja seguit, sense parar".

Jo me l'escoltava com si fos Jesús predicant als deixebles i com si les seves paraules fossin premonitòries. Vaig fer el ritual, i amb un cop sec, seguit d'un bellugueig constant, el pes del volantí es va tornar molt més feixuc. Era el cap-roig de quilo i mig.

Retorn ↗

PORTADA **INDEX**

MICRO-RELAT

Treva i pau

Anton Marco

Centre Català de Luxemburg

Criàvem a casa deu mil pollastres. I teníem, al cost d'altres privacions, la granja relativament mecanitzada. De tal manera que jo rondant els catorze anys i el meu germà els dotze i mig érem capaços de dur tota la pollada a bon terme quan coincidí amb les vacances escolars d'estiu. I en les d'hivern manteníem enceses i carregàvem les estufes de sansa, netejar els abeuradors, desobstruir les canonades i vigilar amb prudència les eventuais fuites d'aigua diàriament, obrir i tancar finestres a l'entretemps segons oratge i temperatura i omplir a cabassos algunes tolves addicionals de pinso durant els mesos que durava la cria.

Una jornada crítica era quan ens arribaven els pollets acabats de sortir de l'ou, però més àrdua era la del dia d'evacuar tot l'aviram, quan les bèsties ja feien entre 900 grams i el quilo. El crit nerviós del pare per treure'ns del llit, més que de bona matinada, en tendra nit, la corredissa per revolts d'un camí pedregós i sense llum cap a la granja per no fer esperar els operaris del camió que havia d'endur-se la collita de carn, era tot d'una fastigosa incomoditat. Aquesta feina s'havia de fer sempre a les fosques. I en la confusa fosca, abans que el sol muntés i ens atrapés a mitja feina, carregàvem una corrua de quatre petits camions ebro o dos pegassos de gran cilindrada.

Entre camionada i camionada ens sostrèiem dels vapors de gasoil i reposàvem a la fresca fosca, confinats tots a sota d'un oliver que es deixava regar per la sèquia que passava per l'Aulivar, que era l'hort on teníem la granja. Reprenent la labor s'omplien les caixes a raig, vivaçment, tal com venia, embotint-hi els volàtils sense contemplacions. Car si s'hagués fet un càlcul amitjanat, cadascun dels intervinents en el tragí col·lectiu hi havíem de contribuir a portar, penjaant de braços i mans tot travessant la llarga nau, mil cinc-cents pollastres cadascun, tres o quatre en cada mà els homes i dos o tres les manyoses dones.

En aquelles forçades treves que se'ns brindaven mentre s'afermaven els llibants sobre les caixes dels empresonats pollastres, marxava un i manio-brava i aculava un altre camió que arribava amb un mesurat retard, a la llum de la lluna, la nostra mare aprofitava per llevar-nos delicadament les llaunetes i el polsim dels pèls de les parpelles amb un mocador. I ens explicava velles històries perquè no ens endormisquéssim. Històries comunes o singulars que rememoraven antigues cuites, vells oficis i tasques penoses del medi rural, esdeveniments familiars ancestrals, etc. Potser ho feia per com si dolçament ens volgués dir: mireu nois, això no és pas tan pesat, i així donar-nos ànims i que no perdessim bleix i empenta. "Jo ja firmaria" era, a l'ocasió, una de les frases recurrents de la mare mentre ens ofería un grapat d'avellanes torrades que havia cuit oportunament el vespre anterior. Frase que en la seva veu denotava un fastigueig, quasi com el d'una inevitable consternació, no pas del cansament de la feïna matinada, que no ho era tant per l'esforç físic com per l'amoïnosa polseguera dels fems secs que aixequen els pollastres quan s'esvaloten furiosos a munts, fent-nos aguantar l'alè, quan no ens saltaven als ulls mentre ens arripíem maldant per a agafar-los.

En el transcórrer del temps, ja en la plena adolescència, un bon dia vam saber d'on provenia aquella fórmula que sentenciava la mare en moments compromesos i, fortuïtament, quasi sempre que menjàvem avellanes torrades. Resulta que en els temps que els hi va arribar la gana, quan ja no els quedava un gra en el saquet d'arròs ni farina per a pastar, s'ho passaven menjant del que els quedava, avellanes soles, cuites o crues però sense pa. I resulta que ja en ple 1938, mentre les gents trobaven tota aquella lànguida i dolorosa situació insuportable, de les boques de les dones, que anhelaven veure el retorn dels seus homes del front, sorgia naturalment una dita que s'havia convertit ja en aforisme: "Jo ja firmaria".

Retorn ↗

PORTADA **INDEX**

NARRATIVA

El voluptuós despertar d'un galifardeu

David d'Ilercavònia

Casal Català de Múnic

Entre les esclatxes de la memòria es filtren un grapat de records de la meua infantesa i després de rumiar-ho bé, he decidit plasmar-los per escrit abans que les xacres de la vellesa em juguin una mala passada. El nostre cervell és un aparell mandrós que es limita a soterrar aquestes reminiscències sota una capa d'emocions del present més o menys encisadores. Per tant, paga la pena posar a l'abast del lector les anècdotes viscudes durant l'etapa que s'estén des del final de la infantesa fins a l'inici de la meua adolescència, experiències que em congratulo a evocar abans que s'esvaeixen per sempre més.

Jo tenia només 13 anys quan els meus pares van emigrar a Suïssa arran de la necessitat de fer calaix per començar una nova vida, així que amb el meu germà petit, dos anys més jove, vam romandre sota la tutela dels iaïos materns. En aquella època, jo era un capsigrany escanyolit que durant els mesos d'estiu, sempre anava vestit amb una samarreta i calçotets i calçat amb espadenyes. I alhora un xiquet eixerit, àvid d'aventures, que es pensava que ho sabia tot i es creia capaç d'afrontar qualsevol repte. Temps feliços en els quals em dedicava a fruit d'una existència engrescadora en aquell entorn rural sota la vigilància dels iaïos, persones senzilles i treballadores, però d'un cor tan gran com mai no he conegut ningú.

Aquell és un món ja desaparegut, dels darrers anys del franquisme, una dictadura que només produïa misèria. Aleshores Espanya era un país reprimat tant socialment com cultural. A l'escola no se'ns ensenyava gaire sobre certs aspectes de la història, la política o la sexualitat. Aquesta en concret brillava per la seua absència encara que els alumnes tinguessin ja borbolls al bigoti. A força de ser sincers, més aviat se'ns adoctrinava en la rànica moral afí al règim, mentre els mitjans informatius es plaiïen glossant les pomposes inauguracions efectuades pel Caudillo, ens comentaven els èxits esportius del Real Madrid o les proeses de personatges il·lustres com ara l'Urtain i el Bahamontes.

Vivíem en una masia de pagès, la casa de camp típicament catalana de dues plantes, a prop del mar. A sota hi havia el parral amb la cuina de

llenya i una taula amb diverses cadires, on transcorrien la majoria de menjades durant el bon temps; dues habitacions (la dels avis i la nostra) i el menjador amb una llar de foc que enceníem tan bon punt arribaven els rigors de l'hivern. Unes escales interiors conduïen al primer pis, on estaven les golfes per guardar, a l'abric de ratolins, les panotxes de panís i l'alfals per als animals; un solàrium per assecar tota mena de llavors i el terrat del parral per on corrien al seu aire un fotimer de conills fins que eren prou grossos per vendre'ls al mercat. Annex hi havia l'estable pel matxo i al voltant de l'habitatge, un galliner i el corral dels tocinos, a l'abeurall del qual hi abocàvem totes les restes del menjar, així com les verdures i les fruites massa madures o un cop ja podrides.

A les rodalies de la casa s'estenien tot un seguit de camps de conreu dedicats a l'horta, regada a partir d'un pou artesià de dotze metres de fondària que omplia una bassa, des d'on sortien un ventall de canalons, un sistema de teules invertides que conduïa l'aigua des de la bassa fins a qualsevol racó de la finca. Al prat conreàvem tota mena d'hortalisses, llegums i arbres fruiters per tenir sempre a mà figues, pomes, peres, nespres, prunes, magranes i, és clar, ametlles per elaborar els deliciosos carquinyols que la iaia feia els diumenges. Una mica més lluny posseïem altres finques, dos de regadiu amb tarongers i un parell de secà d'oliveres i garrofers. En resum deu jornals de terreny que els iaïos feien mans i mànigues per portar endavant perquè natros fèiem més nosa que ajut, tot i que ells semblaven treballar amb més alegria arran de la nostra presència, malgrat les limitacions que teníem. El fet de sentir-se responsables d'aquella parella de marrecs jogassers, els redoblava les forces per feinejar.

Recordo que teníem les feines assignades segons les nostres habilitats. Jo volia llaurar, malgrat que per més que ho intentava els solcs no em sortien rectes; també desitjava plantar les canyes al terra, on s'enfilarien les tomateres i fesoleres, però ni tenia la força suficient ni prou traça, per la qual cosa el iaio preferia fer-ho ell mateix i em relegava a d'altres menesters on treure'n més profit. Jo era l'encarregat de regar l'horta i l'especialista

a tragar el carretó ple de caixes que servien per omplir el carro a vessar de verdures i llegums que cada dijous i dissabte duia al mercat local, on ma iaia arranjava una parada en la qual ho venia gairebé tot gràcies a una fidel clientela, sabedora de la qualitat de la collita, sempre fresca i de total confiança. Encara no s'arruixava res ni s'utilitzaven els herbicides, tot es feia manualment, a tall d'aixada doblegant el llom. A principis de la dècada dels setanta només els pagesos rics disposaven de tractor. La majoria de camperols feinejaven amb un simple llagonet, la qual cosa els fornava unes mans aspres i calloses. La pagesia era i segueix essent un ofici dur i mal pagat. Sovint un s'ha d'aixecar a trenc d'alba i treballar de sol a sol sotmès sempre a les inclemències del temps: granís, sequera, vent, xàfec inoportuns...

Parodiant el conte de "L'aneguet lleig" vaig créixer sa i fort fins assolir una primorosa estampa, no tot lo galanxona que desitjava, però prou muri i amb fal·lera de causar estralls entre les dones. De mica en mica vaig esdevenir un jovencell esprimatxat de cabells bruns un xic tarambana, sempre disposat a experimentar noves aventures per tal de no avorrir-se. Tot i que de vegades treia de polleguera els iaies, mai no els vaig donar prou motius d'exasperació per haver-me de clavar un mastegot.

Com diria un amic escriptor eren temps d'innocència que van acabar en despertar-se la libido, quan vaig començar a treballar de recepcionista en un càmping. Aleshores va morir el xiquet que hi havia en mi, per donar pas a un xixarel·lo amb les venes atapeïdes d'hormones. Cal afegir dir que llavors jo era un xicot de tarannà enamoradís.

Al setembre, després de la llarga temporada estival que no d'estiueig, perquè havíem penat de debò, vam començar l'any acadèmic a l'interinat del Seminari Diocesà de Tortosa, on poc a poc van modelar el meu temperament eixelebrat fins esdevenir un alumne modèlic. A més van despertar la curiositat per aprendre i em vaig abocar per complet als estudis. Amb tenacitat i sacrifici superava els cursos amb escreix. Tot i això al principi era un bocamoll xerraire i només els càstigs reiterats van aconseguir que no badés boca enlloc. Com fer

voltes al recinte del pati interior en pijama a la llum de la lluna o estar-me dret al passadís durant les interminables nits d'hivern. A la cuina d'aquell internat, el bromur devia rajar a dojo sobre el menjar, perquè mai no vaig tenir cap erecció. Amb les hormones anestesiades a base de sals minerals, els capellans tallaven de soca-rel tanta disbauxa i lliuraven la canalla d'una espiral de luxúria i pecat. Era el mètode més efectiu per aplacar la concupiscència d'aquella colla de brètols en edat de fer bogeries. Així que la meua abstinència sexual durava els nou mesos del curs acadèmic. Curiosament tan bon punt tornava a casa per les vacances d'estiu, els símptomes del bromur començaven a remetre i tornava a revifar el que els homes tenim a sota dels pantalons. Malgrat l'estricta moral de l'època, tanta era la frustració que vaig acumular en aquell seminari tortosí que només era qüestió de temps que esclatés el fervor propi de l'adolescència.

La cosa va anar així. A l'estiu del 74, convençut que el camp no era per a mi, vaig demanar feina al propietari d'un càmping. Com que xampurrejava diversos idiomes, em va donar la plaça de recepcionista. Si aquell estiu fou el d'iniciació en l'art de lligar, el del 75 va ser el de la consagració amb un conjunt d'episodis estrambòtics i a vegades força extravagants. Recordo que la primera dona amb qui vaig tenir relacions fou una xicota anglesa, qui farta d'haver-se d'entendre amb el llenguatge de les mans amb el seu "ligue" espanyol, el va deixar plantat i em va proposar sortir amb ella. Així que es passava les tardes asseguda sobre els meus genolls esperant la fi del meu horari laboral en la caseta de recepció del càmping per enfilat tot seguit cap a la platja, on ens lliuràvem als secrets d'Eros amb desenfrenada luxúria. Qui podia imaginar-se que aquell ximplet atesorés semblant potencial voluptuós? No sé què se'n deu haver fet d'aquella noia de llengua juganera que provocava en les meues parts flàccides el portentós miracle de la resurrecció de la carn amb mans de seda en un afany libidinós que va fer-me embogir temporalment. D'aleshores ençà es va encetar una ratxa com mai no he gaudit. Així, sense embuts, què carai! Com s'explica el fet de tenir tant d'èxit entre les femelles? Potser per estar en el lloc adequat en el moment adequat, perquè era una època que es distingia

per la llibertat i la permissivitat sexual. Treballar a un càmping i de relacions públiques en una discoteca era un còctel explosiu. Jo em capficava a enredar les joves campistes o dels xalets de les rodalies que sovintejaven la platja o a la terrassa del bar per conduir-les cap a la discoteca i si em venia de gust de matinada les tornava a casa en moto. Però si jo no era especialment guapo, com m'ho feia per enrotllar-me? Simplement era simpàtic i espavilat. Simpàtic per caure bé a tothom i espavilat perquè sabia aprofitar les ocasions quan es presentaven, que era sovint, una nit rere l'altra. I l'experiència em va ensenyar que més valia que et clavessin una plantofada per agosarat que no menjar-se un rosco per manca de decisió. En resum, que solia fardar de ser un expert en treure sostenidors i calcetes (encara no existia el tanga) de les jovenetes que rondaven per la vora. Fins al punt que la iaia em qualificava de poca-vergonya perquè saltava de flor en flor com les papallones. Aleshores jo era un gamarús divertit i m'agradava fer conya amb tothom. Ara me n'adono que era un cràpula o un bala perduda, però com diu l'adagi castellà: "¡que me quiten lo bailao!".

Tot plegat em va passar una sensació curiosa, malgrat ser un xic frívola. Mentre més en tastava, més faldiller em tornava. Se m'havia despertat una fam insaciable. Tan bon punt iniciava una seducció no m'aturava i portava el flirteig fins a les últimes conseqüències. Reconec que sentia deler per les estrangeres i que no era gens primmirat. M'agradaven totes: morenes, rosses, pèl-roges, de faç blanca, fosca o asiàtiques... Tanmateix per nacionalitats les holandeses eren les meues preferides pel seu elevat grau de desinhibició. Eren moments de disbauxa i d'alliberament sexual.

Però el temps no passa endebades i les persones envellim també per dins a mesura que ho fa el nostre cor. A hores d'ara la pèrdua dels familiars directes em fa venir esgarrifances, al sospitar que, incapaç d'esmunyir-me del vil destí, la Dama Fosca espera amb l'esmolada dalla l'oportunitat de cobrar-se una nova víctima... Però jo procuro foragitar la desventura i desempallegar-me de la malastrugança a la que semblen abocats tots els membres de la família. Quan les coses van de mal borràs, val més prendre's l'assumpte amb filosofia o com diu el refrany: "al mal temps, bona cara". De fet, em sento aclaparat per una buidor melangiosa que m'embolcalla l'ànima mentre un record fugisser s'estén pel cervell fent-me enyorar els moniatos al forn, els carquinyols de la iaia, la xocolata desfeta dels diumenges i, òbviament, la llibreta de fer gargots d'aquell xiquet que no podia estar-se quiet.

Ai las! He de confessar que m'he tornat un vell rondinaire que embadalit per les aromes de la derrota no vol saber res del món. En la penúltima etapa de la meua vida, quan prefereixo gaudir de la solitud plàcidament assegut arran de mar per poder meditar amb calma, quan només em queda fantasiejar amb tenir un altre cop una bonica damisel·la entre els braços per reforçar la vanitat i afirmar la virilitat com fan els famosos, he arribat a la conclusió que aquests adorables galifardeus són més interessants que la majoria de la gent. Sí, sense els tripijocs d'aquesta colla de ganàpies somiatruites el món seria més tediós i ensopit.

Retorn ↗

PORTADA **INDEX**

NARRATIVA

Figaro

Anna Bayod Pastor

Casal Català de Stuttgart

“L’apartat dels halògens, si us plau, llegiu-lo bé a casa perquè és imprescindible per entendre el que farem el dilluns”. Té raó, m’ho hauré de mirar una mica. A mitja tarda s’acaben les classes i surto de la facultat. Travesso la plaça on hi ha el pebrer bord, enfilo el carrer de la peixateria i veig que el primer somriure del dia m’espera fullejant el diari al banc de sota el llimoner. “Hola, avi. Has passat un bon matí?”. L’olor de nabius que arriba des de la cuina i la seva picada d’ullet em volen amagar que li torna a fer mal el genoll. És tossut i no es vol perdre l’Elisir d’Amore, però avui ha de fer repòs. “És clar que me’n sortiré sola! No se’n parli més: jo m’encarrego de tot”. Vaig a buscar el Figaro i em poso en marxa. Amb prou feines el puc empènyer jo sola. Mai abans no m’havia semblat un carro tan feixuc... en fi, gairebé ja hi soc: ja sento la veu del Nemorino (“Lallarallara la la...”). Per sort he arribat a temps i no m’he perdut el duet que m’agrada del primer acte.

El meu lloc preferit és al costat de l’entrada lateral. L’avi i jo sempre aparcuem el Figaro allà, prop dels altaveus que retransmeten el que sona dins la sala. Veig que una parella que passejava al costat del llac s’acosta cap a mi, de manera que em cordo el davantal i desplego el toldo ràpidament. “En tinc de vainilla, de xocolata o l’especial d’avui, de nabius”. Em somriuen agraits - em sembla que estaven una mica acolorats. Cap a quarts de deu sempre es forma una cua. Molts surten a passejar després de sopar i s’arriben fins aquí a escoltar la música. “Jo agafaré el de sempre. Gràcies i fins la propera!”. “Per a mi, un de vainilla, si us plau”, el seu somriure em diu que és un plaer escoltar aquestes àries tan meravelloses. “Dos de nabius i un de xocolata”. “Avui ens posarem les botes!”. “Sí, però vigila de no tacar-te”, marxen tots tres a pas alegre. A la fi, el darrer de la cua: “Jo prendré el de nabius. Sembla que faci joc amb l’òpera d’avui”. Jo li dic que “sí que hi feia joc, però ja no me’n queda. Quina llàstima!”. “No hi fa res. Ja el tastaré un altre dia. Vinc tot sovint”, somriu tímidament i se’n va.

El dissabte, l’avi n’ha fet d’ametlles. Ja sap que a mi no em fa el pes, però fan Don Giovanni i ell diu que Mozart té gust d’ametlla. Llàstima que avui tampoc no pugui venir. El Figaro i jo ens

instal·lem al nostre racó a tocar del teatre. Falten encara uns minuts perquè comenci la funció. Del calaixet dels bitllets en trec el libretto que m’ha donat l’avi. Miraré de seguir-ne el text entre cucurutxo i cucurutxo. Quan comença l’obertura, dos turistes despistats miren al seu voltant preguntant-se d’on ve la música. Els indico amb la mirada que hi ha dos altaveus penjats de la balconada i ens intercanviem uns gelats de vainilla i un somriure de complicitat. A l’entreacte fins i tot venen alguns espectadors a fer cua. Em penso que deu fer molta calor dins la sala.

El gelat d’ametlla ha estat un encert i el Figaro té els tres recipients gairebé buits. El públic surt content del teatre; alguns s’encaminen cap al restaurant de l’altra banda del llac i jo només de pensar-hi ja tinc gana. Crec que avui em cuinaré un bon sopar. Ara veig que sí que s’acosta algú. És el noi que va dir “vinc molt sovint”, tot i que fins ahir no l’havia vist mai. Llàstima que no li pugui oferir una ració gaire gran. “Ja sé que és tard, però provaré sort un altre cop”. “Me’n queda només una mica. Vols el d’ametlla? Segur que t’agradarà”. Assenteix amb el cap i abans d’anar-se’n es fixa en el libretto que he deixat damunt del tamboret. “Que bé. Veig que tu també has gaudit de l’òpera”.

La setmana transcorre entre halògens i cal·cògens. Per fi és divendres! Però llavors m’adono que tots aquests dies no li he preguntat pel genoll, a l’avi. Ni tan sols no sé quina òpera fan avui... No m’ho penso dues vegades i faig via cap a casa seva. De fet, ja m’ho temia: tot i anar molt coix, s’ha passat el matí a la cuina. Per sort el puc convèncer fàcilment que ha de fer bondat. Com que té el disc de La Traviatta, aquest vespre l’escoltarà des de casa.

Avui hi ha molta animació al voltant de l’òpera. Em penso que el sorbet de préssec s’acabarà ràpid. De moment, però, el Figaro passa desaparcebut i la temptació em guanya de seguida. Miro a banda i banda, abaixo una mica el toldo i em preparo un cucurutxo ben carregat. Això sí que és vida: un gelat refrescant, La Traviatta, la gent somrient... Quan aixeco la mirada, trobo davant meu el noi que diu que ve “tot sovint”. No sé quina cara d’èxtasi devia fer jo perquè no s’atrevis a in-

terrompre'm. "M'has enxampat", li dic, "però has fet bé de venir més d'hora. Vols tastar el de préssec tu també? Avui et convido". Crec que li he donat una alegria. Després d'intercanviar algunes frases, em pregunta per l'avi. "Està així, així. Li costa bastant caminar. Però com és que el coneixes? Jo fins fa una setmana no t'havia vist mai". "No el conec pas. Fins fa poc m'estimava més observar l'escena des de dalt durant l'entreacte", i assenyala la balconada del teatre. "Feia goig de veure la gent tan alegre passejant amb un gelat a la mà. Ara em penedeixo de no haver-lo tastat abans". Passo la tarda i el vespre atrafegada, però de molt bon humor i quan, a la fi, el públic surt de l'òpera, busco el noi amb la mirada. Ve cap a mi a pas decidit. "Tinc una idea", em diu, "no sé si saps que el meu tiet treballa aquí a l'òpera". Plego el toldo, tanco la parada i l'escolto.

Passen tres setmanes abans que l'avi pugui tornar a caminar sense problemes, però sembla que per fi ha arribat el dia. A les sis, com havíem acordat, el Roger, el meu nou amic, baixa pel carrer de la peixateria i ens ve a trobar. Jo ja ho he preparat tot i he deixat el Figaro a l'entrada del pati. L'avi s'ha posat la seva millor camisa. Se'l veu una mica encarcerat, però la mar de feliç. Tots tres emprendem el camí a pas de tortuga i al cap d'una estona ens plantem davant de l'òpera. Mentre el Roger s'encarrega d'aparcar i preparar el carret de gelats amb una destresa sorprenent, jo acompanyo l'avi a l'entrada principal i li indico com ha de buscar el seu seient a platea. Noto en la seva mirada que se sent intimidat - és la primera vegada que travessa aquesta porta-, però sé que, quan comenci la música, la podrà assaborir més que mai.

Retorn

PORTADA **INDEX**

NARRATIVA

L'alambí d'or

Mario Estein Blau

Casa Catalana de Saragossa

*«Vivant omnes virgines,
faciles, formosae
vivant et mulieres
tenerae, amabiles
bonae, laboriosae».*

Estrofa, pocas veces cantada,
de «Gaudeamus Igitur»,
canción universitaria
de autor anónimo.

En una brevíssima cerimònia privada que va tenir lloc fa pocs moments, en una lúgubre oficina administrativa d'una antiga i prestigiosa universitat on vaig estudiar moltíssim enrere, dos funcionaris van comprovar amb cura el meu document d'identitat i van anotar dades en els seus ordinadors. De seguida, tots dos; un d'ells em va estendre, amb un gest de lleu solemnitat; un sobre de considerable tamany i, en silenci, va prémer per alguns instants la meua mà. L'altre va indicar, amb una lleu inclinació de cap que l'assumpte havia conclòs.

Vaig retirar-me de la petita oficina, vaig caminar per foscos passadissos fins sortir de l'enorme edifici i, sense cap pressa, vaig acomodar el meu darrere sobre un erosionat banc de marbre, entre els cuidats prats ombrejats per centenars d'arbres del bell parc central de la vetusta institució. Vaig inspeccionar l'interior del sobre per a estudiar el seu contingut: hi havia un bonic diploma que certifica en elegants lletres gòtiques manuscrites amb tinta negra que, des d'aquell mateix dia, m'havia convertit en doctor en Química.

Observant, sense massa interès, els nombrosos joves estudiants que pul.lulaven amb inquieta pressa pels pulcres senders entre els antics edificis que envolten l'ombrós parc, de la mateixa manera en què, en una època molt distant del meu passat, acostumava a fer-ho jo, vaig permetre que afloressin, tot sentint una descoratjadora pesadesa nostàlgica, els records de tants anys enrere; vaig decidir fer-ho amb determinat ordre, deixant per al final, com per allà s'hi acostuma a dir, «posar-li la cirereta al pastís».

Vaig arribar a la universitat amb setze anys acabats de fer i una petita maleta; vaig aconseguir arrendar una diminuta habitació a la casa d'una dama vídua d'un professor de la mateixa universitat. No vaig arribar a conèixer tots els racons de l'antic habitatge, el meu quarter general aquell any, tot i que jo era l'únic pensionista; tots els dies sortia sempre abans de les set del matí i tornava essent ja fosc.

Els dilluns eren en general dies molt esgotadors; retornava a la meua petita habitació després d'una llarguíssima jornada a la universitat, disposant-me amb ominosa aprensió per les sorpreses que em tindria delicadament preparades la propietària de la pensió; la vídua era bastant madura, però d'hormones encara inquietes. Com un reflex pavlovià, el meu estómag s'apretava en anticipació de la repugnant obligació de pagar l'arrendament; per fortuna, en ràpides quotes d'una vegada per setmana amb el llum apagat.

En aquells temps, les meves finances personals estaven sempre en constant bancarrota. Vaig haver de seguir la ruta de molts estudiants per a obtenir alguns dinerets; feia classes a domicili a alumnes d'alguns col.legis. De vegades, a més dels estipendis que rebia, apareixia sobre la taula en què lluitava durant una hora amb adolescents una mica cretins per inculcar-los Pitàgores, una tassa de té i un entrepà més o menys apetitós. Fins que se'm va acudir quelcom molt més productiu: ensinistrar cavalls de salt i vendre'ls amb plusvàlua. Recordant que alguns anys abans d'egresar del col.légi, quan ja estava, és obvi, en l'edat en què les hormones comencen a fer-se notar –un no sap amb exactitud el que està succeint, es va inquiet, sorgeix la temptació de sublimar les desconegudes emocions fent entremaliadures, de vegades perilloses–, això va ser interpretat de forma errònia pels meus pares; quants així d'igual manera s'equivoquen. Opinaren que era la incipient manifestació d'un esperit revoltós, la qual cosa van intentar corregir inscribint-me en un curset gratuït d'equitació que impartien alguns oficials de l'exèrcit, en el recinte d'un antic regiment de cavalleria, la tradicional seu de la qual s'ubicava a molt pocs carrers d'on vivíem; pensaren que allà ens incul-

carien una mica de disciplina. No puc queixar-me, fou una bonica època; vaig aprendre a netejar, alimentat, ensellar i ensinistrar cavalls. La pràctica de l'equitació em va entusiasmar i va seguir fins que vaig acabar el col·legi. Ara ja a la universitat, desil·lusionat dels magres ingressos de les classes particulars, anava capficant-me dia rere dia amb un projecte que m'atreia molt però que considerava amb bastant temor, fins que en definitiva vaig decidir provar fortuna. Amb els meus magres estalvis, vaig comprar dos cavallets d'eliminació; no, no hi ha res de què espantar-se, això d'«eliminació» no es més que tipificar els exemplars joves que en les seves primeres experiències en una pista hípica no han guanyat cap carrera. Els vaig instal·lar en un club d'equitació proper i vaig començar la pacient feina d'ensinistrar-los per a què aprenguessin a saltar obstacles. Les meves precoces experiències eqüestres en diferents clubs m'havien ensenyat que la majoria dels socis, en general persones de molt afortunada situació econòmica, passen més temps al bar del club que sobre les seves cavalcadures, i quan decideixen comprar algun cavall, s'inclinen sempre per un exemplar que ja demostrés adequat ensinistrament; han de ser molt mansos, sense trapelleres, per tal que puguin delectar els seus fills també, i per descomptat, que els adults es ventin davant la resta els matins dels dies de cap de setmana saltant amb folgança algun petit òxer de tant en tant abans de descavalcar, entregar la seva cavalleria a un dedicat ajudant i retornar al bar per mantenir a les seves venes el nivell correcte d'alcohol. Allà hi era la plusvàlua que jo perseguia! Els meus exemplars acabats d'ensenyar—el gradual però notable progrés dels quals els socis anaven apreciats amb els seus propis ulls amb el transcurs dels mesos., provocaven una intensa demanda; molts s'apropaven per consultar si estaria disposat a vendre'n. Allò que vaig iniciar amb considerable por, es va convertir en una lucrativa rutina.

Al començament del tercer any de la carrera universitària, vaig conèixer un personatge sobre qui he d'esmentar algunes agràides frases. El nostre flamant professor ens va iniciar—més aviat dic, ens va obligar a iniciar-nos., sense cap mena de pietat, en els intrincats viarans d'una assignatura que de bon principi dels nostres estudis escoltàvem amb

ominós temor esmentar als nostres companys de cursos més avançats; la química orgànica. Va resultar que els descoratjadors comentaris rebuts al respecte eren efectius de veritat. Què n'eren d'infernals i complicades les matèries que queien sota aquell títol! I com d'exigent era aquest senyor professor! Tenia un caràcter de mil dimonis; sempre amb un somriure cínic als llavis i rutinaris comentaris irònics, ens estimulava sense pietat en els nostres esforços per dominar fins la perfecció les matèries que enseyava, les que devien ser demostrades de forma pràctica al fantàstic i molt ben equipat laboratori.

Sobre el gruixut marbre de les amples taules s'efectuaven els complexos experiments que ocupaven les nostres hores diürnes. Les taules tenien, sota la pesada coberta, vastos compartiments amb panys, els quals molt rara vegada es feien servir. En algun estrany rampell d'inspiració, al principi gairebé com si fos un joc, potser una espècie de desafiant broma, se'm va acudir instal·lar, molt ben dissimulat per les portes dels rebosts, un eficient alambí, el qual mantenia funcionant de forma permanent. La matèria prima per al procés de destil·lació era vi. Sí, sí, vi de qualitat mediocre i preu reduït, però molt adequat per al propòsit en qüestió; l'ingressava de contraband al sagrat recinte universitari.

Al laboratori, revisant inquiet que no hi hagués possibles testimonis, obria les portes que amagaven la meua ilegal emprenedoria i hi vessava el vi al recipient adequat de l'alambí. Gràcies a l'energia elèctrica que de manera subreptícia li robava a la universitat mitjançant el cable ocult, molt ben dissimulat per l'interior de la taula d'experiments, l'antiga i misteriosa màgia d'escalfar una mica per aquí i refredar una mica per allà les intrincades seccions de l'estrany aparell, mantenia una producció constant, gota a gota, dia i nit, d'un interessant elixir, una ratafia de bastant bona qualitat, que vaig fer provar als meus companys sense revelar-ne el seu origen. Els agradà tant que em vaig sentir incentivat per mantenir-ne una oferta constant. El que va començar com una broma, va anar adquirint bastant demanda i va arribar a conèixer-se a les festes universitàries com «conyac del diable».

Un matí no em sentia del tot bé. Havia dormit poc i malament la nit abans. El professor s'apropa, m'entrega un recipient i ordena en to peremptori:

—Això és petroli que ens enviaren de la refinaria; s'ha d'analitzar d'immediat. Posi's a treballar, és urgent.

Va girar sobre els seus talons i es va retirar del recinte. Encara una mica endormiscat, vaig cometre una gravíssima equivocació: vaig obrir les portes de la taula i vaig vessar gairebé la meitat del contingut del recipient dins l'alambí, abans d'adonar-me del meu espantós error. D'immediat, vaig tancar les portes i tot llençant inquietes ullades per comprovar que ningú hagués presenciat el que havia succeït, vaig procedir a preparar, aquest cop sobre la coberta de la taula, l'aparellatge que es requeriria per la tasca encomanada, la qual vaig realitzar amb el petroli que encara quedava. Vaig acabar quan els altres ja havien sortit a berenar; vaig lliscar els papers amb el respectiu informe per sota la porta de l'oficina del professor. Aquella tarda, ja una mica més reposat i resignat, em vaig disposar a començar l'ardua tasca de restablir l'alambí amb la seva condició anterior; hauria de desmuntar per complet l'equip i rentar amb molt de compte peça per peça. Però abans d'iniciar la tasca, un cop d'ull casual al recipient de vidre que rebia el producte final del procés, va cridar la meva atenció; el líquid que contenia s'apreciava separat en nítides capes de diferents tonalitats. Demano disculpes, el que segueix és potser una mica tècnic. Vaig extreure'n mostres del fluïd de cada capa i les vaig guardar en diferents tubs d'assaig. Com encara estaven instal·lades sobre la coberta de la taula la parafernàlia que vaig fer servir per a la comanda que m'havia encarregat el professor, vaig aprofitar per repetir el mateix procés, aquest cop analitzant el contingut de cada tub d'assaig. Els resultats em van fer pensar que m'havia equivocat, així que vaig efectuar un altre cop el procediment complet. Fugaces ullades a les fosques finestres del laboratori indicaven que ja era molt tard. Els nous resultats van confirmar l'absoluta exactitud dels inicials; immòbil com una esfínx, intentant digerir allò succeït, repassava en uns breus moments de cavil·lació les possibles alternatives d'una explicació racional. No

vaig tenir èxit; sortint de la meva paràlisi, se'm va acudir una maniobra desgavellada.

Vaig obrir les portes que amagaven l'alambí i amb decisió vaig vessar la resta del petroli dins l'aparell. Les vaig tancar amb una lleu premonició d'imminent desastre i vaig anarme'n cap a casa.

El proper dia vaig revisar l'alambí. El fenomen es presentava de manera idèntica al portent anterior. Aleshores, vaig enretirar amb molta delicadesa l'aparell des de l'interior de la taula, col·locant-lo ara a plena vista de tots sobre la coberta de marbre. A continuació em vaig adreçar a l'oficina del professor i vaig aplicar uns copets a la porta amb suavitat.

—Endavant! se va sentir. Obrí, vaig entrar i amb la menor quantitat de paraules possibles, vaig consultar si tindria la gentilesa d'inspeccionar quelcom al laboratori. Es va aixecar del seu seient amb una clara expressió de contrarietat i em va acompanyar amb desgana fins detenir-se davant la meua secció de la taula, on va examinar en silenci per alguns instants allò que se li presentava. Sense mirar-me, va comentar:

—Això és un alambí. Bastant sofisticat. Què hi vas ficar com material per destil·lar?

—Petroli del que vostè em va entregar ahir.

—Interessant. Cal analitzar aquelles franges dins el recipient de recolecció...

—Ja ho vaig fer, dues vegades. Aquí hi ha els resultats.

Li vaig estendre els papers. Va començar a inspeccionar-los; arrufà el nas i acomodà tot el seu cos contra el mur, proper a una finestra, mentre estudiava. Un cop finalitzada la concentrada tasca de revisar les xifres, es va alçar i va mirar silenci per llargs moments l'aparell.

—Vas aplicar-hi una mica de pressió?

—Sí.

—I vas tornar a escalfar-ho?

—Sí.

—És interessant. Necessitaràs més petroli, jo el demanaré. Vull que repeteixis deu vegades l'experiment, de la mateixa manera, sense modificar-ne res en absolut, m'entens?

—Sí.

—Prendràs nota de cada detall en totes les repeticions. A continuació, escriuràs un reportatge complet, en l'estil precís en el qual s'ha preparat un informe científic. No seria mala idea que també fessis inscriure com teu el procés, i per finalitzar...

—Sí?

—És bastant bo, el teu conyac del diable.

Vaig ubicar un advocat, un cavaller borratxet però molt eficient, que em va escoltar amb molt d'interés i atenció; es va gratar el cap uns moments i, amb expressió avorrida, em va recomanar fer una despesa adicional considerable: registrar l'invent per cent anys. Em va semblar quelcom extravagant, el seu plantejament, però—per alguna raó o instint que en aquell moment no vaig poder comprendre., vaig decidir acatar la seva suggerència.

Per tal de reunir els diners requerits, amb enorme pena vaig haver de fer un dolorós sacrifici. Vaig vendre la Gitana, una excepcional euga alatzana que ja estava arribant amb considerable èxit al final del seu període d'ensinistrament. Una vegada efectuat l'assumpte de la patent, els meus estudis continuaren amb la mateixa rutina. El temps va passar, vaig arribar a la fi de l'últim any, van venir els exàmens i per grata fortuna vaig aprovar; érem molt pocs els que quedàvem del nombrós grup original. La respectiva celebració va ser molt entretinguda; hi havia menjar més que suficient—i era obvi, conyac del diable a preu fet. Quan ja es feia de dia, ens vam acomiadar amb poques paraules i vam marxar en diferents direccions. És curiós, mai me'ls he tornat a trobar ni n'he sabut res d'ells des d'aquella època. Tampoc, ho confes-

so, vaig voler buscar-los. Pel que a mi respecta, la química fou completament relegada a l'oblit; considerant l'azarós rumb que va prendre la meua vida en els temps que van seguir a la meua graduació en la universitat, l'assumpte de la patent va quedar esborrat completament de la meua memòria per més de cinquanta anys. Fins que fa una cosa així com un més enrere, vaig rebre una sorprenent trucada telefònica.

—Que em sent bé? Té una trucada des d'Alemanya. No es retiri.

—Sí, hi sento bé. No em retiro. Qui truca?

Vaig poder sentir com l'operadora li indicava a algú «que jo hi era en línia, que podia parlar». Aleshores, una veu masculina em saluda i s'identifica; informa que és executiu d'un gegantí conglomerat internacional d'empreses químiques. De seguida, va començar una conversa que, puc assegurar, fou una de les máés interessants de la meua vida.

—Gràcies per acceptar la meua trucada. Vostè és químic de professió, no és veritat?

—Bé, sí, quan era jove vaig estudiar aquí, al meu país, però l'únic treball que he efectuat en tota la meua vida ha estat...

—Sí, sí, sabem tot això. m'interrompé., la nostra gent va fer extenses investigacions; sembla que la seva vida ha estat bastant pintoresca. Però ens va interessar trucar-li per un treball de recerca que vostè va efectuar a la universitat a la qual vostè va estudiar. Si no m'equivoco, vostè va obtenir una patent d'invenció; la va fer registrar arreu del món per un període de cent anys.

—Ah, sí, me'n recordo bé. No ha vençut encara, m'imagino!

—Molt graciós. No, no ha vençut. Per això li estic trucant; ens agradaria comprar aquesta patent.

—Comprar-la?

—Sí. Quan vostè la va registrar, si us plau, no s'ofengui pel que li diré, no li interessava a ningú. Bé, ha passat, quant de temps? Unos cinquanta anys? Fa poc, alguns investigadors del nostre grup van topar amb un procediment nou molt interessant. El problema és que el departament legal descobrí que el procediment, en realitat, no és nou; vostè el va fer registrar.

Reconec que la direcció en què estava fluint la conversa m'estava causant un considerable pesigolleig d'agrat. El meu interlocutor es va dignar, per fi, després de tanta xerrameca preparatòria que jo escoltava en silenci mentre treballava en la meva aritmètica, a plantejar una proposició concreta:

—M'han donat instruccions de fer-li una oferta molt generosa.

—De quant estem parlant?

—Vuitanta.

Vaig fingir no haver escoltat bé.

—Quant?

—Vuitanta milions. D'euros.

Van seguir uns instants de silenci, i quan, amb alguna dificultat i alguns estossecs nerviosos, em vaig recuperar de la impressió, vaig respondre:

—Diguem cent milions, per arrodonir la xifra, i trindriem llest el negoci; més una petita despesa adicional.

—Cent milions? Em sembla raonable, estem d'acord. Em pot explicar a què es refereix amb això de la «petita despesa adicional»?

—És molt senzill. Vostès li faran un bell donatiu a la universitat en què vaig estudiar; m'imagino que potser fins i tot podran descomptar-se'n els impostos.

—Quin seria el motiu del donatiu?

—Quan informin a la universitat que tenen la intenció de fer aquest donatiu, agreguin la suggerència que em concedeixin un doctorat.

Retorn ↗

PORTADA **INDEX**

NARRATIVA

Les petites choses

Alexandra Parreu

Casal Català d'Irlanda

Somnia despert, però amb els ulls mig clucs encara. Viatja al subconscient, intentant-lo dirigir al terreny desitjat, passant-hi una estona, mentre la claror li acarona la galta esquerra. <<Somniar per somniar>>, pensa.

En Jordi es lleva i es prepara un cafè amb llet. Després d'esmorzar, s'asseu al sofà del menjador, que hi entra més llum, i comença a llegir un llibre després de d'haver-lo fullejat per sobre una estona. Ja el va llegir fa un parell d'anys, i l'obre sense estar-ne segur d'acabar-lo altre cop, però avui li ve de gust tornar a perdre's en les seves pàgines, almenys unes quantes. Encara és prou aviat com per permetre's la mandra de seguir amb pijama, i s'embolcalla amb la flassada grisa mentre els rajos de sol comencen a daurar la taula de fusta. Atura la lectura i contempla l'escena. <<Aviat s'escalfarà el menjador>>, aventura en Jordi. Segueix una estona més concentrat amb el seu llibre escollit, i quan toquen quarts d'onze, sap que és prou tard i sent que fa prou calor com per a regalar-se una dutxa d'aigua freda. Tot i ser dissabte, avui no és el dia per fer el gandul.

Malgrat saber-ho, s'asseu amb el barnús blau marí i torna a agafar el llibre per continuar una mica més, fins que se n'adona que ha deixat de llegir fa estona i que torna a somniar altre cop despert. S'ha abduït a sí mateix sense adonar-se'n, i quan n'és conscient no en pot sortir. Hi pensa una altra vegada, i no pot reprimir les ganes de tornar-ho a intentar. Ja fa més d'un any que no està amb ella i encara no se l'ha pogut treure del cap. I li torna a venir el neguit de necessitar ser perdonat i la ràbia que esclata pel cúmul de malentesos que van quedar mal lligats, trencant el fil del qual penjava la relació. Tretze mesos vagant, provant sort en les xarxes socials, en les reunions esporàdiques d'alguns dissabtes a les tardes, en alguna discoteca... Però la realitat és que la voluntat del seu cos no ha estat ni un sol dia en sintonia amb el que li crida el cor.

Refugiant-se en la feina, fa mig any va aconseguir un ascens que va celebrar amb una alegria tímida, i recorda com si fos ahir aquella nit de dijous després de la notícia, assegut a un tamboret d'un bar musical amb els seus dos millors amics, atipant-se tots tres de cerveses i riures absurds, sense

tenir gaire clar per què bevia fins a oblidar, si era un gran dia per a ell. <<No va ser una bona nit>>, assegura en Jordi amb el seny que li dona la perspectiva i el record que li torna del mal de cap de divendres al matí. Matí, tarda i nit, de fet. Tot i que la nit va ser el pitjor, ja que quan el mal de cap va marxar, les llàgrimes li van tornar. <<No és fàcil estar lluny de casa>>, torna a assegurar en Jordi, refrescant altres mals moments en els que hagués agraït estar a la seva estimada ciutat. També un dia com avui, en una de les diades més maques de la seva terra, hagués volgut estar amb els seus... I amb ella. Com abans.

Jau al llit fatigada, després d'haver esmorzat massa, convençuda però, que l'àpat li serviria també pel dinar. Encara nua després del bany calent, li venen un garbuix de pensaments que prova d'ordenar a mesura que avancen les agulles del seu rellotge de paret favorit: de forma quadrada i amb el marc platejat, amb un fons verd suau i unes agulles vermelles acabades en la punxa d'un cor, que mai s'atura, que mai s'aturen.

Disposada a sortir de casa, s'encoratja a aixecar-se d'una revolada i plantar-se davant l'armari, on hi passa un quart d'hora fins triar els texans de sempre conjuntats amb una brusa verd maragda, el seu nou color preferit, des de fa uns minuts. Sovint canvia de decisió en funció de l'estat d'ànim, del moment, del lloc on ha d'anar; en funció de quin color o quin matís li produeix determinades sensacions... I llavors es deixa endur per elles, i quan hi queda atrapada, sap que ha trobat el color que més li agrada.

La Roser somriu sota el nas perquè se sent bonica al mirar-se de reüll mentre es pentina els cabells. Quan es mira els ulls al mirall però, hi veu trist, i sap que són un reflex fidel del que hi guarda dins, des de ja fa massa temps, pel seu gust. Abans de pintar-se els llavis, s'asseu a la vora del llit amb les mans reposant sobre els genolls, i la mirada fixada en el llibre que corona la seva calaixera pintada de blanc, dissimulant una fusta corcada massa fosca. El llibre, que no ha agafat pols encara, el va comprar tot just la setmana passada, i per al dia d'avui. I no pas per a ella. <<Per a qui, sinó?>> pensa en

veu alta, sentint-se dolorosament ingènua mentre s'aixeca per agafar-lo i comença a fullejar-lo fins reposar-hi un dit que atura el ball de pàgines. Llegeix el que hi diu: <<...Encara afligida per la seva mort, se n'adona que no té el valor d'anar-hi. Atura les passes de sobte i se li esmuny entre els dits l'ansa de la bossa, caient-li les pomes a terra i rodolant vorera avall, animades pel fort pendent del camí. No té ganes de recollir-les totes...>>. En comptes de canviar de pàgina, tanca el llibre amb un impuls bruscat i torna a pensar en allò que sap que li treu el somriure.

Se sent a gust, aquí, però sovint li fa respecte adonar-se que no és "a casa". Ja fa gairebé dos anys que va deixar Catalunya enrere per acompanyar els anhels ambiciosos d'en Jordi. Contenta per ell i per la seva bona oferta de feina, va sentir-se segura d'iniciar l'aventura, i recorda amb orgull com de ràpid va poder trobar ella alguna cosa en el seu àmbit. Gairebé dos anys des d'aleshores... Que han passat indubtablement de pressa i que recullen nombrosos canvis, decisions sovint dràstiques, girs inesperats... Dos anys on s'han manifestat tot un llistat gairebé infinit de sentiments diversos, inestables en el temps, que darrerament semblaven haver-se relaxat, tot i que no n'estava gaire segura. Exacte, potser no era cert que s'haguessin aturat els alt i baixos emocionals, però sap que alguna cosa dins seu es removia neguitosa augurant una situació millor. Ja feia tretze mesos que tenia aquesta sensació que obstaculitzava la seva estabilitat, i feia uns dies s'havia llevat amb esperança.

Recorda que un dia es va despertar de matinada després d'un malson i va desvetllar-se, pensant, entre d'altres coses, que havia pogut perdonar, adonant-se que així se sentia en pau amb sí mateixa, tot i que no sabia des de quan ho havia fet. També recorda que els malsons es repetien sovint, fins que un dia es va oblidar de quant temps feia que no els tenia. El temps passa, la vida avança i tot es mou. Sentia que era un bon moment per tirar endavant tancant el passat, tot i que la realitat semblava ser diferent. Potser l'esperança latent en desencallar la peça de l'engrenatge està a les seves mans, i ella ho sospita nerviosa. La Roser es pinta els llavis d'un vermell tímid. Agafa aire i el llibre, i es posa les sabates obertes, que avui no és dia de pluja.

En Jordi es botona la camisa de quadres i damunt s'hi posa un jersei grana. Finalment, després d'alguns preàmbuls, surt de casa alhora que comprova amb el mòbil que la floristeria de dues cantonades més enllà segueix oberta, com cada dissabte. <<Sí, com cada dissabte>>, es repeteix nerviós, sabent que un dia com avui, és un dia normal i corrent, fora de Catalunya. Quan hi arriba, hi compra un ram de tretze roses i hi surt inquiet.

Mentre camina avançant rítmicament, es fa una riallada a sí mateix adonant-se de la paradoxa en les seves passes: com més i més segures, més intranquil se sent per dins. Recorda la diada de l'any anterior com un dia gris i fosc, plujós i trist, i avui se sent content pel simple fet de veure el cel net, al mirar amunt. Per un instant breu, efímer com el somriure que se li ha dibuixat mentre se n'adonava, refresca en la seva memòria com de feliç es pot ser amb les petites coses. Repassa, gairebé en una perfecta línia cronològica, l'evolució dels seus pensaments fins haver conclòs en l'impuls intrínsec d'arreglar allò que sap que està trencat, desitjant que no sigui massa tard. Sap que només hi ha una sola vida per gaudir, i dubta de segones oportunitats. No obstant, molts cops ha pogut demostrar que hi ha excepcions, i intenta recordar-ne alguns exemples mentre es mira el ram. Quan descansa la vista de les roses, la veu.

La Roser busca alguna cosa remenant dins la bossa. Potser el moneder per comprar un bitllet d'autobús. O potser no. Potser busca el mòbil per trucar a algú que l'està esperant. O potser no. Potser no recorda si ha agafat les claus, perquè sovint li passa. <<Segurament sigui això>> es precipita a endevinar en Jordi mentre la mira entendent. La Roser finalment treu les mans de la bossa amb el moneder, i en Jordi se sent com un ximplet. Encara bloquejat per la sorpresa de trobar-se-la abans del previst, intenta reaccionar abans que la Roser agafés algun autobús qui sap a on. I llavors ella el veu, i se'l mira, i en Jordi se n'adona tard i es queda immòbil. La Roser creua el carrer per acostar-se-li, mentre ell segueix estàtic, aliè a l'animació del carrer.

—Ei, hola! No esperava pas trobar-te aquí —s'avança la Roser, amb la veu trencada i les galtes tímides.

—De fet, jo tampoc —s’afanya a contestar en Jordi per deixar de semblar un estaquirot. Pren consciència que la seva aportació pot semblar absurda ja que ella viu a pocs metres, i afegeix—. Tenia previst arribar-me fins a casa teva i demanar-te perdó.

—Perdó amb un ram? —pregunta escèptica la Roser mentre mira les roses provant de contar-les.

—Amb un ram? —repeteix en Jordi mentre també se les mira, comprovant que no se n’ha perdut cap amb les presses —Perdó amb el cor. Tot i que el ram també és per a tu —s’atreveix a declarar mentre li atansa lleugerament el ram, com a gest de deixar que l’agafi, si vol.

I la Roser ho fa. Agafa el ram i conta les roses i de seguida sap que en Jordi ha triat una rosa per cada mes que han estat separats. Somriu amb els seus llavis vermells tímids, i sospira relaxada. Per un moment, només ella sap que els dos estan en el ma-

teix punt. Els dos han decidit moure fitxa el mateix dia, triant-lo com a especial, qui sap per què. Bé, ells ho saben perquè es van conèixer tal dia com avui, ja fa molts anys. I perquè és una diada destacada en la seva terra. La Roser ja fa temps que l’ha perdonat i que ha decidit passar pàgina, adonant-se que vol intentar passar-la cap enrere, per tornar, en el millor dels casos, a escriure alguna cosa junts. Treu el llibre de la bossa i li dona cohibida, destapant la seva voluntat.

De sobte, la gent que se’ls creua pels costats sense rumb homogeni, sembla dansar en sintonia movent-se amunt i avall per Les Rambles de Barcelona, cercant el millor llibre o escollint la rosa més maca. El que ve després és una d’aquelles petites coses de la vida que et poden fer sentir feliç: un petó. I tantes i tantes altres coses, que retornen per a ells en una diada de Sant Jordi, regalant-los un nou inici, i que segueixen existint, en qualsevol racó del món, per a tothom qui les vulgui veure, i les vulgui gaudir.

Retorn ↗

PORTADA **INDEX**

NARRATIVA

Remenant en la memòria

David d'Ilercavònia

Casal Catala Tolosa de Llenguadoc

Les anècdotes i episodis de la infància s'amunteguen en la meua memòria fins al punt de considerar aquells anys com els més feliços de la meua vida, potser perquè em faig gran i desitjo preservar, com si d'un tresor es tractés, aquella època al suposar l'inici del llarg camí que tenia per davant. Llavors l'equipatge era lleuger. La fantasia i els somnis no pesaven.

Evocar la meua infantesa és recordar el meu poble, un petit municipi del Delta de l'Ebre, al sud de Catalunya. És ensumar l'aroma dels eucaliptus, dels pins, de l'horta xipollejava de bancals d'arròs i la remor de l'aigua corrent per les sèquies.

Jo provenia d'una família de forners. El pare, republicà fins al moll de l'os, afable i treballador. La mare, cosidora a temps parcial, era una dona forta sense cap altre objectiu que criar els dos fills: jo, el més gran, esprimatxat, trapella i eixerit; i el meu germà Lluís, grassonet, llest i rialler que em seguia a tot arreu com un gosset.

El meu millor amic es deia Pere, fill de pal·leta, una mica somiatruïtes i que sempre pagava els plats trencats de les barrabassades que fèiem. Ens vam conèixer a l'escola i de mica en mica es va forjar una gran amistat entre tots dos. Ens vam fer inseparables. El mestre, don Julio, era de tarannà adust i ressentit, seqüela del franquisme. Amant de l'ordre i la disciplina a ultrança, per aconseguir-ho no dubtava a emprar mètodes dràstics. La menor infracció de les normes implicava càstigs de diferent índole: braços en creu amb llibres sobre les mans, romandre de genolls una llarga estona, una forta palmetada o, el més esgarrifós de tots i cruel en extrem, ens obligava a agafar una goma d'esborrar de dintre el calaix de la seua taula i ell s'afanyava a tancar-lo amb força tan bon punt el càndid alumne ficava la mà. En el seu descàrrec es pot al·legar que havia patit un accident amb el cotxe, una vella andròmina, i potser les ferides al cap el van convertir en una persona recelosa i venjativa. Ventar una bufetada als alumnes díscols i xerrameques de classe era quelcom habitual i inherent en el desenvolupament de les tasques docents. De fet, don Julio solia tallar el xivarri de socarel amb una plantofada. En aquella època, la injustícia sem-

pre quedava impune. En plena dictadura franquista que els mestres estovessin els alumnes no era cap novetat, malgrat bufar vents de canvis i d'una llibertat que el règim tenia segrestada.

Haviem de seure en llargs banquetes de fusta tremolant de desesperació, d'impotència, però les nostres llàgrimes mai no van aturar aquell dèspota que es prenia molt a pit la menor falta, com si fos una burla cap a la seva persona i reaccionava amb tota la vilesa acumulada. El meu germà era molt aplicat i a classe s'esforçava a aprendre les lliçons. En canvi, jo m'entretenia mirant les mosques que volaven atrafegades d'un lloc a un altre, fins quedar enganxades en una teranyina. Ignoro el motiu pel qual vaig agafar mania a les esmentades bestioles, però tan aviat com vaig aprendre a caçar-les al vol, les arrencava les ales i les deixava anar trontolant pel pupitre.

Amb l'arribada del bon temps, els dies s'allargaven i al poc començaven les vacances d'estiu. Enrere quedaven els tràngols escolars, veritable suplici. Llavors buscàvem llocs més allunyats per als nostres jocs. Érem uns marrecs i per això encara no pensàvem en assumptes de faldilles. No volíem ni sentir a parlar de les dones i els seus embolics. Una tarda jugàvem a futbol al costat del canal. Érem tres, malgrat que el meu germà jugava per compromís perquè el futbol no li feia patxoca. El Lluís era al·lèrgic a l'esport en general i tenia fòbia al futbol en particular. Allí vam veure per primera vegada la Irene, que anava a l'escola de xiquetes, tot i no semblar-se gaire a les altres noies. Era alta, prima, amb les cames llargues plenes de macadures... i uns ulls verds preciosos que gairebé ni s'albiraven entre els tirabuixons negres que li tapaven la carona. Vagarejava per allà tota sola. La pilota va anar cap a ella miraculosament, com si fos atreta per una misteriosa força. Ens la va tornar d'un xut.

—Voleu que jugui amb vatos? -va demanar amb un somriure.

—I ara! A futbol? -vaig preguntar jo sorneguer.

Ens estranyava que una xica tan maca volgués jugar a aquest esport tan masculí.

—Mira, som tres -va intervenir el Pere-. Ens falta un per jugar en parelles. Saps tocar-la?

—Una mica -afirmà la Irene amb un filet de veu arronsant les espatlles.

—Tant se val! Tu i jo formarem equip -li va proposar el Pere, el millor.

I així va començar el partit. De cop i volta la Irene em va pispar la pilota. Vaig tractar de recuperar-la debades. Em va fer un parell de driblatges, tot i els meus esforços per no fer el ridícul. Mai no havia vist ningú jugar tan bé a futbol de debò. Ens va deixar a tots tres enlluernats i amb un pam de nas. Després d'aquella viril demostració, la Irene es va guanyar el nostre respecte. De llavors ençà la colla va augmentar a quatre membres units per una ferma amistat.

La Irene ens va ensenyar a viure d'una forma més emocionant. Era molt decidida i enèrgica, i per més que els seus pares es capficaven en inculcar-li maneres de dona, no se'n sortien. Ella necessitava acció, moure's amb llibertat i s'encaparrava a passar aventures. Amb ella no existia l'avorriment. Corríem pels camps, desafiàvem les normes. Encara recordo el dia que ens vam enfilem a un cirerer.

—Però què fas?-la va increpar el meu germà-. Aquest arbre no és teu.

—És del meu oncle -va dir amb tanta convicció que ningú no es va atrevir a replicar ni rebatre les seves paraules-. Podeu agafar-ne tantes com vulgueu.

Natros, babaus, ens ho vam creure. Tot i tenir la mateixa edat, era més espavilada, potser perquè les dones maduren més ràpidament o perquè la vida l'havia obligada a créixer més de pressa. El cas és que ens vam afartar de cireres. Al cap d'una estona vam veure un pagès que venia brandant un bastó.

—Mira, Irene -vaig dir-. Per allí ve el teu oncle a saludar-nos.

—Quin oncle? -es va estranyar ella disposant-se a fotre el camp-. Correu, nois. Jo no en tinc d'oncles.

—La mare que us va parir! -xisclava empipat el pagès-. Corn us enxampi, Ja veure-ho, ja!

Vam fugir cames ajudeu-me de l'enrabiament camperol que ens empaitava cridant com un esperitat. Quan a la fi ens vam aturar, l'havíem perdut de vista. Esbufegàvem alleujats, sans i estalvis.

—Sou massa confiats-ens va recriminar la Irene-. Uns passerells.

—Quina barra! -protestà el meu germà que treia foc pels queixals-. Aquell pagès ha estat a punt de estovar-nos per culpa teua.

—Para el carro, xaval, o et faig una cara nova! -li etzibà ella.

—Caram, quins fums! Té males puces la xiqueta! -vaig exclamar en to conciliador tractant de posar pau a la picabaralla amb un bri d'humor-. Vatu l'olla, Lluís ets un figaflor!

Vam riure amb ganes. Ens sentíem més vius que mai. Després, amarats de suor vam enfilem cap al poble, tot caminant xino-xano pel costat del canal.

—I si ens banyem al canal? -proposà llavors la Irene-. Fa molta calor.

—Jo no he portat banyador -vaig objectar amb vergonya.

—No siguis carallot! -em va amollar amb un posat foteta.

Dubtàvem. Però ella ja s'havia despullat i s'havia llançat a l'aigua. Era el primer cop que veiem una xiqueta nua. Tots vam quedar bocabadats per aquell desimbolt i descarat comportament.

Però ens va encantar i no ens ho vam pensar dues vegades. Ens vam banyar com ella, tal com ens van portar al món les nostres mares. Després ens vam eixugar fent una becaina panxa al sol, ajaguts a la gespa contemplant el cel i buscant formes als núvols que semblaven de cotó de sucre, ingenus, lliures com l'aire que respiràvem. Tant ens va agradar aquella experiència que ho repetíem sovint. Corríem la pruna, l'albercoc i els nespres de les finques de les rodalies i a continuació es banyàvem despullats al canal. Xiquets fent coses de xiquets. Érem feliços, gaudíem de la ingenuïtat de la infantesa, de la felicitat que fa oblidar les penes. Llavors no hi havia mòbils, ni ordinadors, ni Play Stations, ni Gameboys, ni maquinetes de vídeojocs. Eren uns altres temps. Temps de carrer, de fantasia, de deixar volar la imaginació envoltats de natura perquè somiar és de franc.

El dia que ens vam esbatussar de valent amb una colla veïna, la Irene formava part de les nostres forces a més del meu cosí Ferminet i un altre amic anomenat Miquel Àngel que assistia a l'escola del Pòsit, exclusiva per a fills de pescadors. Val a dir que la Irene no es va arronsar gens ni mica d'esgarrapar, estirar els cabells o fotre cops de peus als nostres rivals. I no va ser la primera en defugir de la trifulga.

En una altra ocasió ens vam dedicar a caçar capgrossos. La Irene va tomar a demostrar que era molt especial, genuïna, diria jo. En un tres i no res ja havia enxampat una granota que sostenia tancada a la mà i ens l'ensenyava ufana. Lògicament aquella gesta va merèixer tota la meua admiració.

Quan ets un xiquet no te n'adones que les busques del rellotge corren sense penediment, que un dia dóna pas a un altre i no hi ha tomada enrere. Tampoc ho necessitàvem perquè cada dia esdevenia una cosa nova, sempre fascinant. Érem aliens als canvis polítics que s'ensumaven a l'horitzó, als nous aires de democràcia, d'esperança. El fi de la dictadura s'acostava, però allò a una colla de galifardeus com la nostra no els afectava gens ni mica. Pensàvem que la vida era molt llarga, que tot resultava immutable, que res no canviaria mai i continuaria inalterable fins a la fi dels temps. Res més lluny de la realitat.

En el decurs de la història de cadascú hi ha successos que marquen la pauta del nostre destí. La tragèdia arriba quan menys s'espera i un dia mentre nedàvem al canal, el Pere va rrelliscar amb el verdet del fons i es va copejar la testa contra una roca. Va quedar inconscient com un pardalet i ja no es va recuperar. Vaig veure que la Irene es posava les mans al cap, pàl·lida i els ulls inundats en un mar de llàgrimes. De sobte ho vaig comprendre. El pitjor malson s'havia fet realitat. Ens vam fondre en una braçada vessant llàgrimes de dol, llàgrimes de sang. Costava de creure que el nostre amic Père hagués mort, que ens hagués deixat per sempre. Ens sentíem culpables. Tristos. Va ser un cop molt dur, terriblement dur. No hi havia consol possible. En aquell instant no només vaig perdre el meu millor amic, sinó que vaig descobrir el patiment que causa la mort d'una persona estimada, en saber que mai més no la tomaria a veure.

Aquell dia va acabar la innocència d'un xiquet. No sols era la mort d'un entranyable amic, sinó la mort de l'alegria, de la candidesa davant els avatars de la vida, de la possibilitat de dur a terme qualsevol malifeta, de les ganes boges de viure. Així es va baixar el teló de la meua infantesa. Aquella pèrdua em va fer créixer molt de pressa per endinsar-me en un túnel sense retorn, ja que d'aleshores ençà vaig entrar a formar part del món dels adults, un món complex, barroer, hipòcrita i punitiu.

Avui el record dels tripijocs i entremaliadures d'aquella colla de ganàpies queden lluny en el temps, esvaïts en la distància ... Al cap d'uns anys el meu germà Lluís va marxar a treballar de veterinari a Austràlia, el Miquel Àngel va morir en tombar-se el tractor mentre llaurava un camp d'arròs i quedar aixafat a sota. En quant a la Irene, de temperament rebel i esperit aventurer perquè li agradava viure al límit, avui dia està separada amb dues criatures que manté treballant a destall en la temporada de la taronja. Ijo, ja ho veieu ... esmerçant-me per esborronar pàgines a fi d'obrir-me pas en el món de la literatura ...

Retorn ↗

PORTADA **INDEX**

26
DIA
INTERNACIONAL
CATALUNYA
EXTERIOR
04

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Exterior,
Relacions Institucionals i Transparència

fiec

Federació Internacional de Entitats Catalanes